

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorčičevi
ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, petek 21. januarja 1938

Cena posamezni
številki din 1.50

Za naše glasilo

V ponedeljek bo občni zbor Konzorcija »Trgovskega lista«. Številne pristopnice trgovskih združenj in posameznih trgovcev v konzorcij pričajo, da se naši trgovci dobro zavedajo pomena lastnega stanovskega glasila in da so pripravljeni za svoje glasilo tudi nekaj žrtvovati.

Ko izrekamo vsem tem zavednim trgovcem in trgovskim organizacijam svoje priznanje, pa moramo tudi opozoriti, da naloge našega stanovskega glasila vsak dan rastejo in da je zato treba tudi povečati skrb za naše glasilo.

Vidimo, da so še vedno vse glavne zahteve trgovstva ostale nerešene. Ni še konec privilegijev nabavljalnih in konsumnih zadrug, ni še konec krošnjarstva, nikakor ni zmanjšana diktat kartelov in tudi davčno breme ni trgovini niti najmanj olajšano. Nasprotno dobivamo vsako leto nove davščine, a stare se zvišujejo. Vrh vsega pa se z raznimi lokalnimi trošarinami in uvozninami ovira svoboden trgovinski promet. Položaj slovenske trgovine postaja zaradi tega vedno težji. Tu v Sloveniji ogromna bremena, mnogo večja kot v drugih pokrajinah, velikih javnih del in investicij pa vedno manj. Z lahkoto segajo pri tej davčni nenakosti podjetja iz drugih banovin v Slovenijo!

V industrijskih krajih se poleg tega vedno bolj širi konsum in industrijskih podjetij. Tudi v malih podeželskih občinah je trgovec hudo prizadet zaradi koruze za pasivne kraje. Vse trgovce brez izjeme je hudo prizadela nadalje kriza našega denarništva. Obresti za dolge so ostale visoke, hranilne vloge pa so bile zamrznjene in zaradi kmetijske zaščite tudi terjatve za kmetovalcem dobavljeno blago.

Poleg tega pa se vedno bolj širi centralizacija na gospodarskem polju, ki stalno znižuje zaslužek trgovcev. Po centralizaciji šolskih zvezkov naj dobimo sedaj še centralizacijo uradnih tiskovnih, centralizirajo naj se vse dobave bolnišnicam in če se to posreči, bodo centralizirane tudi vse druge dobave. S centralizacijo raznih fondov se pospešuje odtok denarja iz dežele, da je gospodarska moč dežele vedno manjša.

Takšne in slične nadloge tlačijo slovensko trgovino in te so povzročile, da slovenska trgovina ni več to, kar je bila. Toda zopet mora zavzeti staro mesto in izvrševati staro vlogo, da bo mogla v polni meri opravljati svojo narodno gospodarsko funkcijo.

Zahteve in potrebe naše trgovine se morajo zopet začeti upoštevati! To je glasna in odločna zahteva vsega slovenskega trgovstva. A ta zahteva se more uresničiti le s pomočjo stanovskih in strokovnih organizacij trgovstva ter stanovskega tiska. Zlasti stanovskega tiska!

V vseh teh letih krize se je več ko enkrat jasno izkazalo, da se more trgovstvo zanesti v resnici le na svoje glasilo — le na »Trgovski list«. Toda krog bralcev »Trgovskega lista« je še mnogo premajhen, vsej Sloveniji mora govoriti glasilo trgovstva, kakor so tudi zahteve trgovstva v interesu vsega gospodarstva Slovenije.

Zato mora biti naloga trgovstva v novem letu, da z vso silo poskrbi za večje razširjenje »Trgov-

skega lista«, za dvig njegove vsebine, da bo mogel vedno uspešneje in učinkoviteje braniti interese trgovstva.

»Trgovski list« za trgovstvo, trgovstvo pa za »Trgovski list«.

Najmanj, kar je treba doseči v letošnjem letu, je to, da bo vsak, ki hoče veljati za trgovca, naročnik vsaj na tedensko izdajo

»Trgovskega lista«. Trgovec, ki ne da niti 1 dinar na teden za svoje stanovsko glasilo, ne zasluži imena trgovca!

Naloga združenj je, da to izvedejo. Nekatera združenja so to tudi dosledno izvedla in s tem dokazala, da more storiti isto vsako združenje, samo če ima zavedne funkcionarje. Kvaliteta dela

združenj se kaže tudi v tem, koliko izvodov »Trgovskega lista« prihaja med njih članet!

Skrb za stanovsko glasilo je skrb za napredek svojega stanu, je skrb za napredek lastnega podjetja in s tem samega sebe. Zato pa storite svojo dolžnost do »Trgovskega lista«, kakor ta zvesto opravlja svojo dolžnost do trgovstva!

Tudi hrvatski gospodarski krogi proti fondom,

ker preprečujejo tako potrebno decentralizacijo

Kakor smo svoje dni odločno nastopili proti nameri, da se ustanovi centralistični cestni fond, v katerega bi vplačevale vse pokrajine, iz katere pa bi dobivale le nekatere pokrajine, tako smo sedaj nastopili tudi proti nameri, da se ustanovi centralizirani elektrifikacijski fond. Ker je elektrifikacija dravske banovine zaradi dolgoletnih žrtv slovenskega prebivalstva primeroma na najvišji stopnji v državi, bi Slovenija posebnost mnogo prispevala v ta nameravani fond, prejemala pa posebnost malo, ker je pač v Sloveniji elektrifikacija še najbolj napredovala. Z novim elektrifikacijskim fondom bi bila torej Slovenija prav posebno udarjena in zato mora Slovenija tudi s prav posebno odločnostjo nastopiti proti temu fondu.

A ne samo Slovenija, temveč tudi Hrvatska, ki je v primeroma istem položaju kakor Slovenija. In kakor dokazuje zadnja številka zagrebskega »Jugosl. Lloyd« do hrvatski gospodarski krogi v boju proti nameravanim novim centralističnim fondom popolnoma solidarni s slovenskimi. »Jugoslovenski Lloyd« namreč piše:

Z novim proračunskim letom naj bi dobili dva nova centralna fonda za vso državo, in sicer: cestni fond in fond za elektrifikacijo države.

O cestnem fondu se je že lani mnogo razpravljalo. Kritika tega zakonskega predloga je zlasti ugovarjala centralističnemu ustroju tega fonda, ker bi imel za posledico, da se znatna sredstva ne bi uporabljala v krajih, v katerih so bila zbrana in kjer bi višina dohodkov sama dokazovala potrebo večjih izdatkov za vzdrževanje cest, temveč bi se ta sredstva uporabljala brez ozira na to, koliko prispevajo posamezne pokrajine v ta fond. Težnja tega zakonskega načrta je bilo v centralnem cestnem fondu, dočim bi imeli banovinski cestni fond samo podrejeno vlogo. Boj proti temu centralističnemu fondu se vodi že celo leto. Na številnih sestankih in anketah se je pokazal odločen odpor proti centralizaciji cestnega fonda. Razni predlogi, ki so bili predloženi glede cestnega fonda, so predlagali, da se dohodki, ki izvirajo direktno iz cestnega prometa, dodelijo banovinskemu fondu, državnemu cestnemu fondu pa samo občni dohodki. Namen državnega cestnega fonda naj bi bil samo ta, da bi pomagal financirati posebna cestna dela v gospodarsko slabotnih krajih.

Sedaj se poroča, da je predlagal gradbeni minister ministrskemu svetu, da se najkasneje 1. aprila uveljavi predloženi načrt cestnega fonda, da bi se mogla najeti posojila za nadaljevanje cestnega pro-

grama, ko bo izžrpano enomilijardno notranje posojilo za javna dela. Pri tem bi se najprej zgradila cesta iz Beograda v Zagreb, za kar bi bilo potrebno okoli pol milijarde din.

Gradbeni minister pa je nadalje predlagal, da se v zvezi z načrtom elektrifikacije države odredi finančno ministrstvo dohodkom od trošarine na električni tok v korist posebnega fonda za elektrifikacijo države. Finančni minister je vzel ta predlog v pretes.

Ustanovitev fonda za elektrifikacijo je vprašanje, ki prav za prav v znatni meri zadeva one banovine, v katerih je elektrifikacija že znatno napredovala, zlasti pa dravsko in savsko banovino. Če bi vsaka banovina imela svoj elektrifikacijski fond, v katerega bi se stekale trošarine na električni tok, bi imeli ti fondovi svoje lepe dohodke, ki bi jih mogli uporabljati za nadaljnji napredek elektrifikacije. Če bi se pa ustanovil centralni fond, bi bile banovine prav gotovo ob te dohodke ter bi se morale zadovoljiti z dotacijami, ki pa bi se najbrže delile po ključu, ki jih nikakor ne bi mogel zado-

voljiti. To se pravi, da se nikakor ne bi upoštevalo to, koliko denarja pride v ta fond iz posameznih pokrajin.

Vsak dan slišimo o potrebi decentralizacije, med tem pa se pripravljajo zakoni, katerih namen je čisto centralističen, zlasti v finančnem pogledu, najobčutljivejšem od vseh. Fondi nimajo samo ta smisel, da zagotovijo sredstva za določene namene, temveč imajo tudi ta namen, da ustvarijo podlago za najemanje posojil na podlagi njihovih dohodkov. Kakor hitro bi bili dohodki fonda že fiksirani za določena posojila, potem bi se ne mogel njih namen brez privoljenja posojilodajalca spremeniti, kar pomeni, da bi ostal centralistični ustroj fonda nespremenjen, dokler ne bi bilo vse posojilo plačano.

Če je res namera, da se izvede upravna in finančna decentralizacija, potem se ne smejo ustanavljati fond, ki za dolgo dobo zahtevajo, da ostane še nadalje v veljavi sistem centralizacije finančnih sredstev z vsemi neprijetnimi posledicami glede razdelitve bremen in prejemkov na posamezne pokrajine.

Kaj je z dobavami bolnišnicam?

Ali bodo v resnici tudi te centralizirane?

Pred dobrimi 14 dnevi smo poročali, da je izšel odlok, da morajo biti vse licitacije za dobave bolnišnicam v Beogradu. Pri tej priliki smo odločno nastopili proti temu odloku, in sicer ne samo zato, ker pomeni ta centralizacija dobav krivično favoriziranje dobaviteljev v Beogradu, temveč tudi zato, ker je gospodarsko skrajno škodljiva. Bolnišnice nabavljajo vendar v veliki meri živila. Kakšen smisel naj vendar ima licitacija za dobavo živil ljubljanski bolnišnici v Beogradu? Živila more vendar v resnici v dobri kakovosti dobavljati le firma v bližini, ne pa firma, ki je par sto kilometrov daleč. Ali pa naj se morda silijo zastopniki ljubljanskih firm, da se udeležujejo licitacij v Beogradu? Kdo pa naj plača stroške za bivanje v Beogradu? Odlok, da morajo biti vse licitacije za dobave bolnišnicam v Beogradu, je tako napačen, da bolj biti ne more in umlji le iz one nepopoljšljive manije, da se mora absolutno vse centralizirati v Beogradu.

Ta manija je naredila naši državi že težko škodo in ta manija je oni usodni vzrok, da ne pridemo do notranjega pomirjenja, ki ga tako nujno potrebujemo. Ta manija je kriva, da smo se sicer lahko sporazumeli z vsemi sosednimi narodi, le da se med seboj ne moremo. Ali je

res to treba? Ali naj v resnici fiksna ideja nujnosti absolutne centralizacije velja več ko sreča in blagostanje jugoslovanskega naroda?

Pred dobrimi štirinajstimi dnevi smo torej nastopili proti temu najnovejšemu poskusu nove centralizacije. Čeprav pa bi ta centralizacija zelo globoko posegla v naše gospodarsko življenje in čeprav je njena gospodarska škodljivost evidentna, se je vendar v naši javnosti popolnoma prezrla. Kakor da se ne bi nikogar tikala. Mislimo, da je vendar treba, da tudi drugo naše časopisje nastopi proti tej nameri in mislimo, da so tudi naše stanovske organizacije, pa tudi naše medicinske poklicane, da se za stvar zanimajo!

Kakor rečeno, mi smo dobili informacijo iz zelo zanesljivega vira in smo se tudi še naprej informirali in te informacije v polni meri potrjujejo namero centralizacije bolniških dobav.

Samo zadovoljni bi bili, če bi bile naše informacije kljub temu napačne, ker smo vedno zadovoljni, kadar se katera koli slaba namera prepreči ali opusti. Toda če so naše informacije napačne, zakaj pa se naša izvajanja ne demantirajo, zakaj vse molči, zakaj se nihče ne gane. Saj gre tu vendar za javno zadevo, ki se tiče vsega prebivalstva!

Občni zbor Konzorcija »Trgovskega lista«

bo 24. januarja 1938 ob 10. uri dopoldne v dvorani »Trgovskega doma« z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo o bilančnem zaključku.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računskega zaključka in sklepanje o razrešnici.
5. Volitev načelnstva in nadzorstva.
6. Proračun za leto 1938.
7. Samostojni predlogi.
8. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

Zahtevamo zato jasno in do-
ločno izjavo, da se centralizacija
dobav bolnišnicam ne bo izvedla
in da se je ta namera opustila.
Naše organizacije pa naj po-
skrbe, da se bo to tudi v resnici
zgodilo.

Udeležite se ankete za Mariborski teden!

Posvetovalni sestanek vseh gospodarskih in kulturnih činiteljev mariborskega okrožja radi dogovora glede razstave in sporeda letošnjega »VIII. Mariborskega tedna« bo v

sredo dne 26. januarja 1938 ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Iz gospodarskih krogov je prišla pobuda, naj se na letošnjem »Mariborskem tednu« pokaže posebej izredni gospodarski in kulturni razvoj Maribora v dobi od 1918 do 1938. Letošnji teden naj bi se torej priredil na posebno svečan način kot jubilejna manifestacija osvobodjenja in zedinjenja.

Na anketi se bo razpravljalo o tem, katere gospodarske, kulturne in sportne prireditve, kateri kongresi, občni zbori in kaka zborovanja naj bi se priredila v okviru »Mariborskega tedna« z ozirom na vozne olajšave, ki so dovoljene za obiskovalce »Mariborskega tedna«.

Pozivamo zastopnike gospodarskih organizacij, zlasti pa vse iniciativne ljudi, da se udeležijo sestanka v čim večjem številu.

Prijave za pridobnino treba vložiti še ta mesec

Trgovce, obrtnike ter druge davkoplačevalce opozarjamo, da je treba vložiti davčne prijave za pridobnino še ta mesec, kdor bi bil v dvomu, kako naj prijavo sestavi, naj se obrne na svoje združenje.

Se do konca januarja je treba vložiti tudi napoved za odmero splošnega davka na poslovni promet in davka na luksuz.

Obrazci za davčne napovedi se dobe pri davčnih upravah in pri občinah.

Obširna navodila glede prijave pridobnine smo že objavili v številki »Trgovskega lista« z dne 3. januarja.

Pri tej priliki opozarjamo znova na knjigo dr. Murka o davčnih olajšavah.

Kdor ne vloži napovedi do konca tega meseca, tega lahko kaznuje davčna uprava ter bo plačal kot kaznen 3% odmerjenega osnovnega davka in posebnega davčnega dodatka.

Zato vložite prijavo za pridobnino pravočasno.

Širite »Trgovski list«!

Branislav Nušić

V Beogradu je umrl v svoji vili v sredo opoldne Branislav Nušić, največji srbski pisatelj in najboljši jugoslovanski komediograf.

Rojen je bil 8. 10. 1864. v Beogradu, kjer je tudi dovršil svoje pravniške študije. Komaj je dovršil šole, že je bil zaradi svojega svobodoljubja obsojen na eno leto ječe. Nato je takoj dobil državno službo, bil je zopet odpuščen, zopet nameščen in odpuščen, kakor se je takrat sploh godilo vsem ljudem, ki niso menjavali plašča po vetru in ki se niso priklanjali trenutnim mogotcem.

Če pa človek bere Nušićeva dela, potem se niti ne čudi, da je bil tako preganjan. Kajti znal je udariti in pisati satire, ki so kar žgale. Kadar in kamor je udaril Nušić, je zaleglo in s svojim peresom si je pridobil v srbski javnosti izjemen položaj, da je smel zapisati tudi stvari, ki jih drugi ne bi smeli. Napisal je zelo dosti del in večinoma del trajne in velike vrednosti.

Branislav Nušić je bil izrazito srbski pisatelj, a vendar je pisal tako, da imajo njegova dela občečloveško vrednost. To kaže tudi zmagoviti uspeh njegovih del v tujini. »Gospa ministrovka« je dosegla na Dunaju prav takšen uspeh kot — v Beogradu, Ljubljani ali v Pragi. V Pragi je doživela celo ta uspeh, da so neke dame protestirale celo pri predsedniku Masaryku proti temu delu, češ da je prevajalec vpletel v Nušićevo komedijo stvari, ki so cikale na nekatere ministrovske gospe v Pragi. Pa se je izkazalo, da ni prevajalec prav nič dodal, temveč da je bilo vse Nušićevo. Toda »gospa ministrovka« niso le v Beogradu, temveč tudi v drugih mestih.

Branislav Nušić je bil eden onih velikih mož najboljših srbske predvojnne generacije, ki so ustvarili podlago za osvobodjenje in za zedinjenje. To je bila generacija, ki je živela le za ideale in ki ni znala za zarade. Kakšna sreča bi bila za Jugoslavijo, če bi se danes imeli več takšnih mož. Kako vse drugače bi veljala jugoslovanska ideja!

Branislav Nušić je bil tudi večkrat v Ljubljani in je bil iskren in dober prijatelj Slovencev. A tudi Slovenci so bili vedno njegovi iskreni častilci in zato je smrt Branislava Nušića vzbudila v Sloveniji globoko žalost. Pa drugače tudi biti ne more, ker je Slovenija Branislava Nušića dobro poznala in ga visoko čislala ter spoštovala. Večna slava spominu velikega boreca in velikega umetnika Branislava Nušića!

Ob jubileju našega največjega pesnika

Težko da bi mogel še kdo od živčnih Slovencev reči, da je toliko storil za svoj narod kakor naš pesnik Oton Župančič. Kajti njegove pesmi imajo večno vrednost in bodo vedno ponos vsega naroda in bistven del naše legiti-macije pred svetom.

Ogromno nam je dal Oton Župančič. A kaj smo dali mi njemu? Še toliko se ni storilo, da bi prišel tudi naš največji pesnik v legijo onih ljudi, ki jim je skupščina priznala narodna leta. Vsi mogoči ljudje so dobili to priznanje, le Oton Župančič ne, ki je pri ustvarjanju svojih najlepših pesmi pozabil na sebe. Zato mora še sedaj opravljati službo.

Vsaj ob 60. jubileju naj bi se to popravilo in poskrbelo, da bo imel naš največji pesnik vsaj jesen življenja lepo in da bo mogel ves živeti svoji umetnosti.

Stanko Janež:

Oton Župančič

Ob 60letnici pesnikovega rojstva

*Jaz sem globokih korenin,
vem, da sem svoje zemlje sin,
zato se ne bojim daljin.*

Oton Župančič.
Epigram.

Danes kakor pred desetimi leti, ko je obhajal svojo petdesetletnico in ko mu je slovenski narod izkazal čast, kakor jo more izkazati svojemu največjemu pesniku, nekoliko pa tudi zato, da bi se odločil Prešernu, Levstiku in Cankarju in vsem, ki za življenja te časti vsega naroda niso užili, je pesnik Oton Župančič živ med nami, in ko se spet zavedamo ob 60letnici njegovega rojstva, kaj nam je dal in v čem je njegova veličina, vidimo, da je ta mogočni pesnik, doma tam iz skrajnega kota naše zemlje v Beli Krajini, še zmerom osrednja postava našega kulturnega življenja, ki predstavlja izza Cankarja vrh naše kulture.

Pesnik Oton Župančič, član slovenske Akademije znanosti in umetnosti in upravnik Narodnega gledališča, zavzema v našem javnem življenju najvišje mesto. Lahko rečemo, da je pesnik Oton Župančič edini Slovenec, ki so se v njegovem delu v najvišji meri razkrila široka evropska obzorja. V njem se je razodel evropski slovenski človek, ki je videl daleč preko ozkih meja svoje male domovine, da je tam preko Evropa.

Kakor v malokaterem Slovenceu, ki bi tako globoko videl v jedro slovenskih problemov, je bil v njem živ smisel za realizem življenja, kar sam priznava. Tako sta doživljala življenje svojega naroda samo France Prešeren in Ivan Cankar. Prešeren v »Sonetnem vencu« in v »Krstu pri Savici«, Cankar v »Kurentu«, »Hlapcih«, »Dolini Šentflorjanski«, »Hlapcu Jerneju«, Župančič v svoji največji pesnitvi »Dumi«. Žal je ostal še nedokončan fragment veliki satirični epos »Jerala«. Jerala, ta čisto slovenski junak! Tu je razkril Župančič vso svojo filozofijo življenja, svoj nazor o umetnosti, zamislil se je v smisel življenja, umetnosti in vsega, v smisel pameti in neumnosti na svetu in slednjič vidi, da bo prišel čas, ko bodo ostali morda samo še arhivi, ki bodo molčali kakor ribe in kdo bo takrat dokazal, da je bil nekoč Jerala in da poetova pesem ne laže. Da, zato je pesniku težko.

Vidi, da ni Jerala v resnici nikak upesnitve vreden heroj, poleg tega pa bo prišel profesor in nazadnje heroju in pesniku strgal zeleni lavor. Zgodovina gre preko vsega, v brezskopnost grmeče reke rimskih cest so gnale s seboj usodo bodočih rodov in mlini so mleli meso in kosti sinov njegovih in ni ga zapekla očetovska vest Boga stvarstva.

Ta na je teorija ustvarjanja! »Kdor ustvarja, ta govori iz viharja, — nameni, z moralo in srečo se nič ne ukvarja, on trga in lomi in reže in gnete snovi, kaj to, če kdaj med prsti mu kaj zajee.« To je umetnik, ki mu je vse samo »umetnost« in se ne zmeni za mušičji ples svetov pod seboj. Naš pesnik pa hodi z Jeralo po slovenskem svetu in bi ga rad dvignil iz njegove teme, toda Jerala, ta tipični slovenski človek zleze vase in se v svoji toposti sam zadusi.

Oton Župančič se je rodil dne 23. januarja 1878 na Vinici v Beli Krajini, ki je bolj kakor katera koli slovenska pokrajina ohranila stare navade in običaje, kjer še danes nosijo žene narodno nošo bele barve, po kateri se pokrajina imenuje. Tu je dosti narodnega blaga, pesmi, pripovedk. Tu je doma čist jezik, ki ga ni okužila sosesčina tujega naroda. Že v svo-

ji rani mladosti je Župančič kazal mnogo smisla za poezijo. V gimnaziji v Novem mestu je že z dvajsetimi leti ustanovil s sošolcem Fr. Dergancem literarni list. Sanjal je zmerom o beli Ljubljani, kamor je prišel jeseni 1891 kot učenec v četrti razred gimnazije.

Ze takoj v začetku svojega bivanja v Ljubljani se je Župančič spoprijateljil s sošolcema Kettejem in Murnom. Ko je bil v petem razredu, se je Oton Župančič spoznal z Ev. Jan. Krekom, ki mu je odprl nova obzorja. V tem času se spozna tudi z realčanom Ivanom Cankarjem, tako da se je pri Kreku zbrala četvorica: Župančič, Kette, Murn in Cankar, ki je nekaj let pozneje stopila v slovensko literaturo.

V gimnaziji je Oton Župančič s 16 leti čital predvsem klasike, in sicer Prešerna, Levstika, Gregorčiča in Aškercu. To čtivo je posledica Krekovega vpliva. Nanj sta v mali meri tedaj vplivala Levstik in Aškerc. Levstik mu je dal zlasti krepak ritem za mladinske pesmi, ki jih je Župančič izdal leta 1900. pod naslovom »Pisanice«.

Tedaj je v mladi slovenski literaturi vrelo. Novo gibanje je nastalo. Naturalizem. Župančič, Kette, Murn in Cankar objavljajo v »Ljubljanskem Zvonu« prve pesmi. Kette se je tedaj podpisoval kot Zvonoslav, pozneje kot Zor in nato kot Mihael Mihailov, Cankar je bil Ivan Saveljev, Župančič — Aleksis Nikolajev, Murn-Aleksandrov.

Po dovršeni gimnaziji je šel Župančič na Dunaj in se posvetil študiju zemljepisa in zgodovine. Tam je bil tedaj že Cankar. Na Dunaju sta Župančič in Cankar prišla v stik z Evropo. Skupno sta čitala moderne francoske in ruske pisatelje in bila v stikih s »jima pesniškima tovarišema Murnom in Kettejem. V našem slovstvu se opaža tedaj nov, svež val novih misli, novih oblik, ki so kazale, da prihaja nova doba za naše slovstvo. Zato je to doba, ki jo imenujemo v našem slovstvu nastop Moderne.

Leta 1899. sta eden za drugim izdala: Cankar pesniško zbirko »Erotiko«, Župančič pa »Čašo opojnosti«. Obe zbirki sta pomenili za tisti čas prevratno dejanje. Oba sta bila označena za dekadenta. Dekadent, to je bila beseda, ki je tedaj vsebovala in označevala mlade nezadovoljne ljudi, prevratnike, anarhiste, ki so prelomili s staro obliko v umetnosti, v pojmovanju družabnega in političnega življenja. Mlademu Župančiču so očitali razne vplive. V tej zbirki so bile pesmi mladega zanosa, življenja, ki je trepetalo v novih oblikah in bilo polno novih drznih misli, zlasti pa iskrenosti in odkritosti. O tej knjigi je Župančič pozneje trdil, »da je ne ceni več«.

Kar je na »Čaši« dobrega, pravi, je to, »da je podala periodo mladinskega zanosa čisto odkrito, drugega ne vidim na njej«. Zato je razumljivo, da je pesnik iskal dalje. V naslednjih letih je nastala pesniška zbirka »Čez plan« (1904). V tem času sta umrla Kette in Murn za jetiko. Kakor pove že naslov, se pesnik vzpenja v nova obzorja doživljenja. Osnovni toni te zbirke so bolečina, samota in moč. Oglaš se v tej zbirki pesem o rodni zemlji. Pesnik čuti, da ne more biti hladen do narave svoje male slovenske domovine. Tako opeva Kras in morje. V tej zbirki so pesmi Manom Josipa Murna, Dan živih, Ptice samotne. V teh težkih dneh.

Štiri leta za zbirko »Čez plan« je zagledala svet nova pesniška zbirka »Samogovori« (1908). Pesniku je bilo 30 let. Mnogo je ta čas potoval. Ko je Župančič 1902. leta dovršil vseučilišče na Dunaju, je odslužil eno leto vojašine, bil nato suplent na gimnaziji v Ljubljani, zasebni učitelj. Pesniška zbirka »Samogovori«, katerih višek je pesnitev »Duma«, predstavlja predvsem miselno liriko, katero preveva zdaj melanholija življenja, zdaj sarkastično razpoloženje.

Pesniška zbirka »V zarje Vidove«, ki je izšla po vojni 1920. leta, predstavlja Župančiča v najkrepkejšem stiku z domovino. Označujejo to zbirko domovinske pesmi Naša beseda, Vizija, Joži Bercetu v spomin.

Župančič je leta 1924. izdal tragedijo v petih dejanjih »Veroniko Deseniško«, ki je naša najboljša knjižna drama. V njej je v dramatsko, epsko-lirski obliki prikazal tragedijo hčerke malega plemiča z Desenic, ki postane žrtev intrig celjskih grofov. Poleg tega imamo od Župančiča več dramatskih poskusov.

Omeniti moramo, da je pesnik leta 1920. sam zbral svoje pesmi iz zbirke Čaša opojnosti, Čez plan in Samogovorov pod naslovom »Mlada pota«, leta 1929. je Fran Albrecht za pesnikovo 50letnico uredil pesniško zbirko »Naša beseda«, lani pa je začelo izhajati pri Akademski založbi Župančičevo »Zbrano delo«.

Odlično mesto zavzema Župančič kot mladinski pisatelj. V mladinskih pesmih »Pisanice«, »Lahkih nog naokrog«, »Čiciban« in »Sto ugank« je dal najpristnejše primere prave mladinske pesmi.

S svojo poezijo je Župančič segel v evropska obzorja, ostal pa je zvest domači grudi. Po pravici pravi Lucien Tesnière v svojem delu o Župančiču, da je »tragedija Župančiča v tragediji malih jezikov«. Izven Slovenije, pravi, je Župančič le malo znan. »Veroniko Deseniško« so igrali ljubljanski igralci v Beogradu. Nekaj del je bilo prevedenih v češčino od Boeckega, v hrvaščino od Milakovića, v nemščino od Glaserja, Andrejke, Funtka in Glonarja, na angleščino od Selverja, v srbsčino.

Poziv za udeležbo na mednarodnih sejmih v inozemstvu

Kakor prejšnja leta, se bo tudi letos udeležila naša država s skupnimi razstavami vzorcev važnejših mednarodnih velesejmov, in to: v Lipskem od 6. do 14. marca t. l., v Milanu od 12. do 27. aprila t. l., v Plovdivu od 25. aprila do 8. maja t. l. in v Budimpešti od 29. aprila do 9. maja 1938. Razstavljalci dobijo za razstavo vzorcev brezplačen prostor na razpolago in poleg tega gredo stroški za prevoz vzorcev od Beograda do razstavnega mesta in nazaj na breme Trgovinskega muzeja ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu. Razstavljalci nosijo torej samo stroške za prevoz predmetov od svojega bivališča do Beograda in nazaj. Kdor želi razstaviti vzorce svojih izdelkov na gori navedenih velesejmih, naj se neposredno obrne. In to čim prej na: Trgovinski muzej, Beograd, Miloša Velikog 29.

Menični slovarček

Spisal prof. Friderik Degen.

V samozaložbi je izšel v Mariboru Menični slovarček, ki ga je sestavil prof. na trg. akademiji Friderik Degen, ki je znan našim naročnikom tudi kot sotrudnik »Trgovskega lista«.

Na 128 straneh je zbral prof. Degen vse strokovne pojme in izraze, ki imajo zvezo z menico. Posebno hvale vredno je, da je

no, na slovaščino od Kičmerja, in na italijanščino od Itala Maffei in Fani Sinkovec Mayer. Končno imamo v češčini članek Wollmanna o Veroniki Deseniški in v italijanščini nekaj krajših študij o Župančiču od Urbanija in knjigo Arturja Cronie. V zadnjem času je Josef Hora prevedel »Duma« na češčino, nekaj pesmi pa je bilo prevedenih v Rusiji.

Omenimo naj še na kraju veliko delo, ki ga je opravil Župančič kot prevajalec, ne glede da tega dela do danes po njegovi vrednosti še nihče ni ocenil. Župančič je naš najboljši prevajalec, ki ne prevaja samo iz tujega jezika, temveč tudi ustvarja in s svojimi prevodi bogati naš jezik. Njegovo največje prevodno delo so prevodi Shakespearejevih dram, tragedij in komedij. Julij Cezar, Beneški trgovec, Sen kresne noči, Othelo, Hamlet, Kakor hočete, Zimska pravljica, Komedija zmešnjav, Mnogo hrupa za nič, Macbeth, Ukročena trmoglavka.

Njegovi prevodi so nadalje iz angleščine: Charles Dickens: Oliver Twist, Chesterton: Četrtek, Galsworthy: Saga o Forsitih.

Iz francoščine: Guy de Maupassant: Lepi striček, Alphons Daudet: Sapho, Gustave Flaubert: Tri povesti, Anatole France: Kuhinja pri kraljici Gosji nožici, Edmond Rostand: Cyrano de Bergerac, Raynal: Grob neznanega vojaka.

Iz nemščine: Friedrich Schiller: Marija Stuart; Hoffmansthalov Slehernik.

Iz španščine: Calderon: Sodnik Zalamejski.

Iz italijanščine: prvi spev in peti spev Pekla Divine comedie. Iz ruščine: Puškin.

Ob 60letnici rojstva Otona Župančiča se spominjamo vsega njegovega ogromnega dela: kot umetnik je dvignil našo pesem do evropskih višin, ustvaril je Slovencev nov pesniški jezik, v katerem ga ni še nihče do danes dosegel. Nedosežen je tudi kot mladinski pisatelj, ki je zadel najboljše narodni značaj. Slovensko ljudstvo mu bo za miselno bogstvo in za vse, kar je storil, vedno zahvalo.

Ob 60letnici želimo Otonu Župančiču, članu Akademije znanosti in umetnosti, še mnogo srečnih in uspešnih let!

dodal tudi številne vzorce in oblike besedila za posamezne vrste menic. Posamezni pojavi so tudi dobro pojasnjeni. Pri tem pa je opravil prof. Degen tudi veliko jezikovno delo, ker je po možnosti navedel slovenske izraze. Samo želeli bi bilo, da bi avtorji »Slovenskega pravopisa« pri prihodnji izdaji upoštevali tudi »Slovarček menic«, ker je že kar čudno, kako dosledno se »Slovenski pravopis« izogiba vsem besedam iz poslovnega in gospodarskega življenja. A baš tu bi mogel »Slovenski pravopis« nadomestiti prav občutno vrzel. V znatni meri, vsaj kar se tiče menic, jo je nadomestil prof. Degen, in to je prva zasluga njegovega dela.

Druga in glavna zasluga pa je v tem, da je vsa velika in težka snov dobro obdelana, podana lahko in nazorno, in v pismeni obliki. Poslovni svet je knjige »Menični slovarček« vesel in upamo, da jo bo tudi pridno kupoval. S svoje strani priporočamo vsem Degenov »Menični slovarček« prav toplo.

Iz »Zvončkovega« sklada

morajo nešteti otroci naših izseljencev po vsem svetu brezplačno prejemati ilustrirani mladinski mesečnik »Zvonček« in se po njem duhovno vezati s svojo daljno domovino. Podprite zato vsi to plemenito prosvetno in narodno-obrambno tiskovno akcijo in darujte v »Zvončkov« sklad! Za vsak, tudi najmanjši dar vam bo slovenska deca v tujini hvaležna.

Kako dvigniti tujski promet

Nekaj drobtin za zboljšanje tuiskega prometa

V zadnjem letu sem opazil veliko člankov, ki so ali grajali dosežani način vabljenja tujcev ali pa so celo nasvetovali različna zboljšanja. »Trgovski list« jih je priobčil največ, a prinašali so jih tudi politični dnevniki. Ko sem se informiral o avtorjih različnih predlogov, sem največkrat moral ugotoviti, da pisci zasledujejo tujsko-prometno panogo našega gospodarstva iz golega altruizma in da so prav redki med njimi takšni, ki bi bili člani Tujsko-prometne zveze ali banovinskega turističnega sveta. Med člani Zveze za tujski promet in v banovinskem turističnem svetu je tedaj mnogo premalo zanimanja, dočim jih je nekaj, ki svojih večinoma dobrih misli ne morejo povedati tam, kjer bi jih lahko ali težko uveljavili. Pri takem položaju bi bila pač naloga Zveze za tujski promet, da nedelavne ljudi izloči iz svoje sredine in da napravi mesto onim, ki bi na tujskoprometnem polju radi pozitivno delali.

V »Trgovskem listu« z dne 17. decembra l. l. so izšli statistični podatki o obisku tujcev za l. 1937. Na podlagi takih statistik se čeni tudi dohodek, ki nam ga prinaša tujski promet. Taki podatki pa so človek brez ene roke, kajti manjkajo nam ugotovitve, koliko naših ljudi je bilo v inozemstvu in koliko so ti na tujem približno potrošili. Nikdo nam ne pove ne števila, koliko jih je šlo preko meje in tudi ne koliko nočin so imeli v zamejstvu. To pa je zelo pasivna postavka v tujskem prometu, ki se brez nje statistični podatki ne morejo prav oceniti. Ker niti približno ne vemo, koliko naši ljudje na tujem potrošijo, nimamo opore, da bi kolikor toliko mogli oceniti naše dohodke iz tuiskega prometa. To nikakor ni prav. Mislim, da bi bilo na mestu, da se uvede točna kontrola o tem, koliko naših gre preko meje in koliko časa ostanejo tam. To bi se dalo prav lahko dognati, ako bi vodili o tem evidenco na obmejnih postajah in o rezultatih poročali ali »Putniku« ali Tujsko-prometni zvezi. Čim bi imeli te podatke v redu, bi šele lahko rekli s precejšnjo gotovostjo, kolike so naše resnične koristi.

Kako znajo vabiti tujce drugod!

Če bi imeli točne podatke, potem pa bi tudi šele lahko pričeli govoriti o tem, kako naj našo tujsko-prometno reklamo prav usmerimo. Izpadek na lastnih gostih je v zadnjih letih ugotovilo veliko držav. Če vzamemo za vzgled Čehoslovaško, vidimo, kako je že pred dvema letoma pričela z vso silo vabiti svoje lastne ljudi, naj ostanejo doma. Kar vrstili so se oglašili v domačih listih, kjer smo videli dan za dnem oglašje: »Geslo za letošnje počitnice: Dopust doma — v Čehoslovaški!« Zopet v drugem oglašju sem čital: »Čemu se podajate na utrudljivo pot v inozemstvo? Ostanite doma, tu je svež zrak, tu imate vso udobnost in kar je glavno: prehrano, na katero se vam ni potrebno še posebej navaditi. Poleg tega pa morete dobiti še eno izmed 1050 daril.« Iz tega oglašja se vidi, da so v Čehoslovaški razpisali celo nagrade za domače goste. Pri nas žal še nisem videl nobenega oglašja, ki bi domačinom nasetoval, da ostajajo doma. Veliko pa sem videl naših domačih oglašajev, ki so vabili za tujino. Menim, da je to napak in da je naloga tujsko-prometnih ustanov, da vabijo tujce k nam, ne pa, da domače vodijo v tujino. To zadnje naj bi bilo delo privatnih podjetij, ne pa javnih ustanov.

Kako pa zna Čehoslovaška vabiti tujce k sebi, smo lahko čitali lansko leto v domačih časopisih.

»Nikjer ne boste pristraneje sprejeti kot v Čehoslovaški.« — »Čehoslovaška — dežela zdravilnih kopališč in mineralnih vrelcev. Skoro vsaka bolezen ima na Čehoslovaškem svoj zdravilni vrelce...« pravi drugi oglaš. In tretji oglaš: »Najhvalejše potni načrt? Čehoslovaška je vrh Evrope.«

Napake naše propagande

Mi smo imeli v letu 1937. nekoliko manj tujcev kot pa v prejšnjem letu. V Švici pa je v l. 1937. naraslo gostov do 40 odstotkov, kar ugotavljajo Emila Oescha »Briefe an den Chef« v prvi številki tega leta. Več gostov zaznamuje tudi Italija. Od drugih držav mi podatki manjkajo. Naš izpadek ima po mojem mnenju svoj izvor v napačnem geslu za vabljenje. Dolgo smo namreč vabili pod naslovom, da smo najcenejša dežela. To vabljenje je imelo za posledico, da smo imeli po pretežni večini manj imovite goste kot so jih pa imeli drugod. Skušnja uči, da se vračajo le imovitejši ljudje po večkrat v en in isti kraj, dočim revnejši nimajo sredstev, da bi si mogli privoščiti počitnice na tujem vsako leto. Naša reklama, ki je kričala po revnejših gostih na vsa usta, je imela uspeh. Kar smo iskali, smo našli.

Skrbeti bi morali nasprotno, da prihajajo k nam imovitejši ljudje. V ta namen je pa treba vso našo propagando preusmeriti in ji dati drugačno podlago. Imeli smo film o Dalmaciji, ki mu je bil naslov: »Dežela tisoč otokov«. To je posebnost naše države in bi ne bil napačen slogan. Takemu skupnemu geslu bi se pri kolektivnih oglašjih moglo pripisati za vsako pokrajino ali kraj, če je večje

zdravilišče, še posebno podgeslo, n. pr. Dubrovnik — biser Dalmacije. Vse, kar bi se napravilo, bi bilo boljše od vednega poudarjanja cenenosti. V zadnjem letu sem videl nekaj zboljšanj pri oglaševanju v tujini. Skupni oglašji so imeli že slike ob svojem vrhu, prav posrečeni so bili naši oglašji v Švici, prav tako bi bilo pohvalno treba omeniti inozemsko oglaševanje za Crikvenico in Bled.

Pritegnitev inozemskega turista, da bi več let obiskoval našo državo, se nam tedaj ni toliko ponesrečila, ker se zdaleka nismo izpolnili vseh pogojev za receptivni turizem, kot pravi »Trgovski list« z dne 17. decembra l. l., temveč v prvi vrsti radi tega, ker smo vabili na napačni osnovi. — Poleg tega mi ni znano, če kateri hotel ali zdraviliška uprava vodi evidenco o svojih gostih. Za nekatera zdravilišča vem, da so imela sicer vse goste zabeležene v svojih knjigah, toda teh naslovov nikdar niso izkoristila v svoj prid. Kako drugače je to v zamejstvu! Samo enkrat pojdite tja in na desetletja vas bodo vsako leto s posebnim pismom vabili k sebi! So zdravilišča, ki izdajajo svoj list. Pišite enkrat ponj in dobivali ga boste skozi leta, ne glede na to, ali kdaj tja pridete ali nikoli. Inozemci vedo, da je vsak že kandidat za prihod k njim, ki jim le enkrat piše. Pri nas individualnega vabljenja ni in to je velika škoda. Individualna reklama je najuspešnejša in tudi najcenejša. Poštar je najcenejši potnik, pravi Američan.

Železniška reklama ni dobra

Po naših železnicah se vozi veliko inozemcev. Če pa pogledate

reklamo na postajah, pa vidite, da tam trgovinska reklama močno prevladuje tujsko-prometno, da je železnica kakor nalašč ustvarjena za povzdigo tuiskega prometa. Putnik ali, kdor ima v zakupu železniško reklamo, bi moral napraviti že iz državno-gospodarskih razlogov za letovišča in zdravilišča nižje cene kot za trgovinske reklame, ki zanje železnica ni najboljše reklama. Če pa zakupnik tega ne vidi in ne ve, naj bi mu dalo potrebno direktivo ministristvo za železnice, ki prostore za to reklamo oddaja.

Ceste in tujski promet

Za dvig tuiskega prometa je dobro cestno omrežje odločilne važnosti. O tem ni treba izgubljati nobenih posebnih besed. Toda nekaj drugega je treba pri tej priliki pripomniti.

Poleti vidimo, kako prihajajo k nam velikanski tujski avtobusi, ki pa se pri nas le malo ali skoraj nič ne ustavijo, temveč se vozijo le skozi našo deželo. Ti avtobusi silno kvarijo naše ceste, a za njih vzdrževanje ne plačujejo prav nič. Že prav, da gremo na roko avtomobilistom, ki ostajajo v naši državi, ki pri nas nekaj potrošijo, toda prav malo pametno je, če ne plačujejo nobene takse tudi avtobusni goliat, ki uporabljajo naše ceste le za tranzitna potovanja. Ta bi morala plačati banovini poseben prispevek in ta bi bil lahko lep vir dohodkov za banovinski fond ali pa se ne bi ceste tako zelo kvarile.

Navsezadnje vendar ne smemo pozabiti, da potrebujemo ceste tudi za sebe in ne le za tujce. Če nam torej kdo kvari našo cesto, naj za to tudi nekaj plača, zlasti če pri nas niti ne ostane, temveč pusti ves denar v drugi državi. Malo egoistični moramo vendarle biti.

(Konec prihodnjic.)

Anketa o delovnem času v Sarajevu

Zastopniki delodajalskih organizacij proti skrajšanju delovnega časa

V torek je bila v Sarajevu pod predsedstvom ministra za soc. politiko Cvetkovića anketa o delovnem času ter o zapiranju in odpiranju trgovin. Anketo je vodil minister Cvetković, ki je anketo tudi otvoril z daljšim referatom.

V njem je najprej omenjal, da je današnja anketa nadaljevanje svoječasne ankete v Zagrebu. Na tej anketi so nekateri trdili, da vprašanje delovnega časa še ni aktualno in da se more odložiti. Veseli ga, da more ugotoviti, da je prodrlo njegovo stališče, ki se s tem mnenjem ni krilo, kar more sklepati iz tega, da ni bil podan proti sedanjim anketi noben ugovor.

Predvsem pa mora naglasiti, da se v gospodarska vprašanja ne sme vnašati nobena politika. Vsa ta vprašanja je treba presojati tako, kakor zahtevajo naši osnovni interesi in socialni oziri. Pustiti moramo na strani vse razredne in druge ozire ter misliti le na občne interese države in naroda. Potem bomo mogli reševati to vprašanje brez osebnih in političnih vplivov.

V Zagrebu smo bili soglasni v tem, da morajo složno delati oni, ki zastopajo kapital kakor tudi oni, ki zastopajo delovno silo. Mislim, da je takšno postopanje tudi v interesu obeh skupin.

O delovnem času smo imeli že več uredb. Uredba iz l. 1928. je določala deveturno delo, izjemo pa tudi deset in osemurno delo. Nato je prišla uredba iz l. 1929., ki je uveljavila kot načelo deseturno in kot izjemo osem in deveturno delo.

Mislim, da so težke gospodarske

razmere tedaj povišanje delovnega časa zahtevale, toda sedaj so se te razmere zboljšale in zato je treba na novo presoditi, kako dolga bodi delovna doba.

Pred začetkom razprave pa mora posebej poudariti, da anketa nikakor ne more spremeniti obstoječih zakonov. To pomeni, da nikakor ne bi mogla skleniti, da bi se delovna doba znižala pod osem ur. Takšen sklep bi mogla storiti samo skupščina.

Vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin

ne spada v njegov resor. O tem odloča trgovinski minister, ki bo vsekakor upošteval vse momente, ki zahtevajo spremembo uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin. O tem vprašanju je tudi govoril s trgovinskim ministrom, vendar pa tu ne more meritorno razpravljati o tem vprašanju. Glavno vprašanje sedanje ankete je vprašanje delovnega časa. Referat o tem vprašanju so izdelale organizacije delavstva, elaborata delodajalskih organizacij nimamo. Zato pa bomo slišali po njih delegatih njih mnenje. Nato bomo konstatirali, kar je izven vsake debate in kaj je sporno in o teh slednjih vprašanjih se bomo kasneje razgovarjali v komisijah. Zato danes ne bo padla nobena definitivna odločitev ter bomo v generalni debati govorili o splošnih vprašanjih, nakar bomo izvolili komisije po strokah.

Za ministrom Cvetkovićem je kot prvi govoril gen. tajnik Centrale industrijskih korporacij Djoka Čurčin. V dolgim, skrbno sestav-

ljenem in duhovitem referatu je orisal aktualna vprašanja pri nas in v tujini ter pri tej priliki dejal: »Tudi mi zahtevamo izvajanje veljavnih zakonov, toda ne samo zakona o zaščiti delavcev, temveč tudi vseh ostalih zakonov, tako zakona o minimalnih mezdah, ki izrečno določa, da se mora pred vsako stavko apelirati na razsodišče, prav tako pa tudi o predpisih glede volitve samoupravnih organov delavskega zavarovanja itd.

Nato je govoril v imenu beograjske obrtniške zbornice Krsta Givonić. Dejal se je, da je v obrtništvu nastalo zboljšanje. Toda nova fiskalna bremena, davek na poslovni promet, zvišanje železniške tarife in nova socialna bremena obremenjujejo v največji meri naš obrtništvo. Zato ne more biti o nekem zboljšanju za obrtništvo niti govora. Gospodarska kriza je pri nas najbolj zadela obrtništvo. To se zlasti vidi v velikem številu likvidiranih obrtniških podjetij. Pa še ona nova obrtniška podjetja, ki so nastala, so nastala samo zato, ker se pomočniki niso mogli več zaposliti. Na koncu svojega govora je poudarjal tudi veliko vlogo, ki jo imajo obrtniški mojstri, ker vzgajajo vajence. 200.000 obrtniških mojstrov so učitelji vajencev. Izjavlja, da obrtniki ne morejo sprejeti nobenega novega bremena in da morajo zato predlog o skrajšanju delovnega časa odkloniti.

Tajnik beograjske industrijske zbornice Steva Popović pravi, da se mu zdi, da je stanje trgovine, obrta in industrije takšno kakor

treh rib, ki se kuhajo v istem loncu. Dodal bi k tem ribam še četrto — delavce. Boj med njimi se mu zdi kot prošnja ene ribe: »Odmakni se od mene, da bo meni manj toplo!« Vse ribe se kuhajo v krogu fiskalnih bremen. Ves fiskalni pritisk velja v glavnem le mestnemu gospodarstvu. Industrijska podjetja so se spremenila v davčne uprave.

Dr. Svetislav Marodić, gen. tajnik trg. industrijske zbornice v Beogradu dokazuje v daljšem govoru, da se odpiranje in zapiranje trgovin ne sklada z učinkovitim delom pomožnega osebja v teh obratih.

V mnogih trgovinskih in deloma tudi gostinskih obratih je samo deloma nominalni delovni čas tudi učinkoviti delovni čas. V rudarskih, industrijskih in deloma tudi v obrtniških obratih se nominalni delovni čas popolnoma sklada z učinkovitim, ne pa v trgovinskih in gostinskih obratih. Zato je prepričan, da skrajšanje delovnega časa v trgovinah in gostilnah ne bi povečalo zaposlenosti v teh obratih, ker na to vpliva le učinkoviti delovni čas. Steer pa je mnenja, da se more skrajšati delovni čas samo s spremembo zakona. Zato je mnenja, da je najbolje, če se sedanja uredba nič ne spremeni. Na koncu svojega govora kritikuje definicijo pomožnega osebja, ker je nejasna.

Ko je govoril proti skrajšanju delovnega časa še zastopnik zagrebške obrtniške zbornice, so bile izvoljene tri komisije, ki naj razpravljajo podrobno o skrajšanju delovnega časa za posamezne stroke. Nato se bo sestal zopet plenarni ankete.

Nemčija bo zvišala uvoz jugoslovanskega lesa

Nemški državni gozdni urad sporoča nekatere podrobnosti o zasedanju nemško-jugoslovanskega gospodarskega lesnega in gozdnega odbora, ki bo zboroval od 26. do 29. januarja v Eisenachu. Ta kraj je izbran, ker bo baš takrat kongres nemških gozdarjev. V odboru, ki bo pod državnim vodstvom, bodo tudi zastopniki lesnih producentov ter lesnih predelavcev in trgovcev. Danes uvaža Nemčija iz Jugoslavije lesa za 157 milijonov din in je glede lesnega uvoza iz Jugoslavije na 3. mestu. Nemški uradni krogi in lesni interesi pa so mnenja, da bi se mogel uvoz jugoslovanskega lesa še povečati. V Eisenachu naj bi se napravili v ta namen potrebni sklepi.

Mednarodni lesni trg

Zaradi zvišanja francoske železniške tarife za les za 25%, se bo izvoz našega lesa otežkočil. Poleg tega pa namerava Francija povečati razne uvozne carine na les in zmanjšati lesne uvozne kontingente.

Nemčija je sklenila s Finsko pogodbo, s katero je Finski zvišala kontingente za uvoz lesa v Nemčijo. Tudi Italija je podpisala več pogodb, ki so važne za njeno lesno trgovino.

V Švici računajo, da se bodo razmere za les zboljšale, ker bodo zaloge lesa v večini držav, ki kupujejo les, kmalu izčrpane, dočim bo potreba po lesu v Nemčiji in Italiji še narasla.

Švica je v prvih 11 mesecih 1937 uvozila 52.782 ton celuloznega lesa, 22.893 ton iglastega rezanega lesa, 11.315 ton lesa listnatega drevja in 11.300 ton hrastovega lesa.

Na južnoafriškem lesnem trgu je položaj zelo ugoden, kakor poroča durbanska tvrdka A. Blaikie & Comp. Lit. Gradbena delavnost je zelo velika in zelo živo je tudi povpraševanje po pohištvu. S tem je bodoča ugodna prodaja lesa na trgu zagotovljena. Cene so sicer nekoliko popustile, vendar pa je splošno razpoloženje optimistično. Računa se, da se bodo cene v kratkem popravile.

Politične vesti

Svetovni tisk, ki obširno poroča o obisku predsednika vlade doktorja Stojadinovića v Berlinu, poudarja zlasti, da dokazuje obisk stremeljenje vseh narodov Srednje Evrope, da si zagotovijo čim večjo svobodo in čim več varnosti. Narodi Srednje Evrope hočejo živeti z vsemi drugimi narodi v miru.

Romunski zun. minister Micescu je izjavil gen. tajniku Zveze narodov Avenolu, da Romunija sama zahteva, da se vprašanje židovske manjšine v Romuniji razčisti. V komisiji naj bosta zastopani tudi Anglija in Francija.

Nova francoska vlada je dobila ime vlada meščanske ljudske fronte, ker niso komunisti v njej več zastopani in ker tudi niso obljubili novi vladi svoje pomoči. Nova vlada se smatra samo kot prehodna, da uredi najbolj nujna gospodarska vprašanja, zlasti vprašanje franka.

Chautemps sam je izjavil, da hoče biti njegova vlada »vlada državljanskega miru in varnosti«. Za svojo glavno nalogo smatra ohranitev francoske valute. Vlada pa namerava izdati tudi socialne zakone, da se z njimi zagotovi sožitje med delom in kapitalom. Zato se bo izogibala vsemu, kar bi moglo poslabšati odnose v ljudski fronti. Vso pozornost pa bo vlada posvetila tudi obrambi domovine. Da se bo ta program lažje izvajal, je reorganiziral urad ministrskega predsedstva ter ustanovil nov resor, ki ga bo vodil bivši finančni minister Bonnet. Njegova naloga bo, da spravi v sklad finančne in gospodarske potrebe ter v tem smislu usmerja politiko vlade. Na koncu svoje izjave je napovedal Chautemps, da se bo nadzorstvo nad tujci poostri.

Tuji listi pišejo zlasti, da nova vlada ne bo dolgo trajala. Mnogi obžalujejo, da ni sestavljen nove vlade Herriot. Splošno sodijo listi, da bo sodelovanje med Anglijo in Francijo trajalo še nadalje. Italijanski listi pišejo, da je nova vlada ujetnica socialistov. Če bodo stranke desnice razumele svojo nalogo, da se bodo trdno oprijele nove vlade, potem bo mogla ta živeti. Nemški listi presojajo novo vlado razmeroma ugodno.

Vladi Nizozemske in Belgije sta sporočile Angliji in Franciji, da bosta v kratkem uradno priznale italijansko aneksijo Etiopije.

Mussolini je sprejel člane letalskega odposlanstva, ki so več mesecev organizirali kitajsko letalstvo, ter se jim zahvalil za njih delo. Ne morejo pa se več vrniti na Kitajsko, ker Italija iz političnih razlogov ne more več dati Kitajski vojaških instruktorjev.

Gen. Franco je začel močno ofenzivo proti Teruelu, ki ga hoče zopet osvojiti. Po silni artiljerijski pripravi so njegove čete dosegle znatne uspehe. Bitka se vodi okoli 14 km pred Teruelom.

Nemška vlada namerava razpisati plebiscit, s katerim bi nemški narod potrdil, da v celoti soglaša s politiko vlade. Zlasti naj bi nemški narod poudaril s plebiscitom svojo zahtevo po vrnitvi nemških kolonij. Plebiscit bi bil še pred Hitlerjevim odhodom v Rim.

Na seji parlamentarnega odbora je izjavil predsednik Roosevelt, da bo zahteval poleg rednega kredita za mornarice v višini 553 milijonov dolarjev, še izredne kredite v višini 300 milijonov dolarjev.

Predsedniki 20 južno- in srednje-ameriških držav so se pridružili Rooseveltovemu predlogu, da se priredi dne 14. aprila panameriški dan.

Po izvolitvi Kalinina za predsednika vrhovnega sovjeta, je bil Stalin izvoljen za predsednika komunistične stranke, Molotov za predsednika sovjetske vlade, Litvinov pa zopet za zunanjega komisarja.

Osrednji odbor ruske komunistične stranke je sklenil, da je »čistke« konec. V bodoče treba vsak primer posebej proučiti. Ova-duhe, katerih navedbe bi se izkazale kot napačne, je treba strogo kaznovati.

Predsednik novo izvoljene zun. politične komisije sovjetov Zdanov je ostro nastopil proti izzivanjem Japoncev. Dejal je, da mora Rusija napraviti konec vsem incidentom ob vazalni mandžurski državi. Prišel je čas da sovjeti energično opozore Japonce, da se morajo obnehati incidenti enkrat za vselej nehati.

Japonski admiral Jamamoto je bil sprejet od vatikanskega drž. tajnika kardinala Pacellija. Admiral je izjavil, da Japonska ne bo nikjer ovirala katoliških misijonov na Kitajskem.

S Formoze prihajajo vesti o velikih uporih delavstva, ki da vodi proti japonskim četam gerilsko vojno.

Proračun ministrstva za gozdove in rudnike

Iz ekspozice ministra Bogoljuba Kujundžića

Minister Kujundžić je v svojem ekspoziciji najprej govoril o delu ministrstva ter o izdanih ukrepih za dvig gozdnega in rudarskega gospodarstva. Nato je podal statistiko naših gozdov.

Prave gozdne površine je v Jugoslaviji 7.258.790 ha, od česar je državnih gozdov 2,8, občinskih 1,9 in zasebnih 2,5 milijona ha. Vsa gozdna površina znaša 29,3 % vse državne površine ter pride na enega prebivalca okoli pol hektara gozda. To jasno dokazuje, kako velik pomen imajo gozdovi za našo državo.

Stanje gozdov je v mnogih krajih države slabo ter povzroča dosti skrbi, tako državni gozdni upravi kakor tudi resni javnosti. Posebno velike skrbi povzroča to, da si v nekaterih krajih ljudje vedno bolj pogosto prisvajajo državne gozdove ter v njih po mili volji sekajo. (To je posledica one politične demagogije, ki se iz strahu za kmetijske krogljice ni nikdar upala nastopiti proti temu prilasčanju državnih gozdov. Op. ured.) Zaradi tega nedopustnega in roparskega izkoriščanja državnih gozdov je vsako racionalno gospodarstvo v nekih gozdnih nemogoče, ponekod pa tudi ogrožen obstoj samih gozdov.

Poleg velike gozdne ploskve pa ima naša država tudi zelo veliko goličav, nerodovitnega, skalnatega in peščenega sveta. Takšne površine je nad 1 milijon ha. Pogozdovanje je zato nujno potrebno ter veliko gospodarsko in tudi socialno delo. Zlasti še, ker je ta nerodovitni svet večinoma v krajih, kjer je prebivalstvo itak najbolj revno.

V ozki zvezi s pogozdovanjem je tudi vprašanje ureditve hudournikov, ki povzročajo vsako leto novo škodo. Minister je napovedal, da bo predložil predlog, da se ministrstvo pooblasti za najetje posojila v višini 35 milijonov din, s katerim bi se uredili hudourniki Južne Morave in Vranjski kotlini. S tem bi se tudi zavarovala obstoječa železniška proga ter zavarovala mednarodna cesta, ki se namerava tu zgraditi.

Premoženjske občine v Hrvatski, Slavoniji in Sremu so v težkem finančnem položaju že več let. Dolg teh občin je narasel že na 61 milijonov din. Ministrstvo je zato izdelalo uredbo o sanaciji premoženjskih občin. Predlog uredbe je sedaj pred gospodarsko-financijskim odborom skupščine.

Gozdovi premoženjskih občin merijo 459.000 ha, gozdovi zemljiških zajednic pa 258.000 ha. Stanje zemljiških gozdov je zelo slabo in dohodki teh gozdov ne zadostujejo niti za kritje rednih izdatkov. To prihaja od tega, ker so davki, doklade in druge davščine, ki obremenjujejo te gozdove prevelike. Ministrstvo pripravlja potrebne ukrepe, da se to vprašanje pravilno reši. (Tudi gozdovi v Sloveniji so od davščin preveč obremenjeni. Tudi tu bi bila pomoč nujno potrebna! Op. ured.)

Nato je omenil minister Kujundžić, da se izkoriščajo državni gozdovi vedno bolj v državni režiji. Sistem sklepanja dolgoročnih pogodb z zasebnimi podjetji se je izkazal kot zelo škodljiv in popolnoma neumesten.

Les ima kot izvozni predmet posebno velik pomen, ker njegova proizvodnja ne zavisi od rodovitnosti posameznih let ter more zato les nadomestiti ev. zmanjšanje izvoza deželnih pridelkov. Zaradi tega ter zaradi naše narodne obrambe moramo zagotoviti trajnost produkcije naših gozdov. Z drugimi besedami se pravi to, da moramo z gozdom gospodariti tako, da so nam trajno zagotovljeni in se morajo zato gozdovi redno obnavljati. To se najbolje doseže z državno upravo. Ta se stalno veča. Dočim je znašala proizvodnja lesa v državni režiji pre-

samo 6 %, znaša sedaj že 27 %, t. j. okoli 1.375.000 kubičnih metrov.

Nato je govoril o pašnikih, ki pomenijo za pravilno gospodarstvo na gozdnih velikih breme. Pripravlja se pospešena kolonizacija na ozemlju bosenske direkcije državnih gozdov. Državno gozdno zemljišče bodo dobili predvsem oni vojni prostovoljci, ki še niso dobili zemlje ter revno prebivalstvo na ozemlju direkcije gozdov v Sarajevu, Tuzli in Banji Luki.

Minister Kujundžić je nato prešel na ekspozice

o našem rudarstvu.

Tako po količini ko tudi po vrednosti svoje proizvodnje je rudarstvo ena naših najvažnejših gospodarskih panog. Glede bakra je Jugoslavija v Evropi na prvem mestu, na vsem svetu pa sedma. Ista mesta zavzema Jugoslavija tudi glede proizvodnje koncentrirane svinčene rude, dočim je glede proizvodnje cinkove rude v Evropi na drugem mestu, a šesta na svetu. Tudi glede proizvodnje železne rude zavzema Jugoslavija važno mesto v Evropi, glede kakovosti rude pa je na prvem mestu, tako da je postala dobaviteljica mnogih evropskih železarn. Za svoje potrebe pa ima vedno dovolj rude.

Vsa vrednost rudarske proizvodnje je znašala v l. 1936. 1426 milijonov din. V prvih devetih mesecih l. 1937 je bila vrednost rudarske proizvodnje večja za 405 milijonov din ko v istem času 1936.

Proizvodnja premoga je rastla skoraj neprestano od l. 1929., ko je dosegla svoj višek. Nato je padala do l. 1933., ko je dosegla svojo najnižjo točko. Od takrat proizvodnja stalno narašča, čeprav ne v veliki meri. Kakor je za industrijo, ki potrebuje premog ter za potrošnike premoga ugodno, če cena premoga pada, tako pa je tudi tu postavljena meja, čez katero se ne sme iti. Interesi narodnega gospodarstva zahtevajo, da se ublaži konkurenca med premogovnimi podjetji in zato bo ministrstvo v kratkem storilo potrebne ko-

rake, da se naš premogovni trg po možnosti uredi ter proizvodnja regulira.

Proizvodnja bakrene, svinčene in železne rude je v prvih devetih mesecih 1937 v dvigu ter je v primeri z l. 1936. narasla pri bakreni rudi za 23.879 ton, pri svinčenem koncentratu za 5592 ton in železni rudi za 144.358 ton.

Proizvodnja teh rud šele začena dobivati za naše gospodarstvo svoj pravi pomen, prav tako pa tudi za našo narodno obrambo. Vsem je znano, da se sedanja vlada trudi, da ta rudna bogastva čim bolj izkoristi. Tako je bila sklenjena z družbo borskih rudnikov pogodba, po kateri se je družba zavezala, da zgradi v najkrajšem času potrebne instalacije za elektrolizo 20.000 ton bakra na leto. V kratkem bodo te instalacije tudi dokončane. Na ta način se bo polovica vse pri nas izkopane bakrene rude predelala pri nas. V vsaki toni surovega borskega bakra je 50 gramov zlata in ko se bo vsa bakrena ruda v naši državi doma predelavala v baker, bo proizvodnja kmalu presegala na leto 2000 kg zlata, kar pomeni v današnji vrednosti nad 100 milijonov dinarjev.

Nato je navedel minister Kujundžić še druge ukrepe vlade, da se poveča proizvodnja rud v naši državi. Zlasti je govoril o delu družbe Trepča Mines ter zgraditvi topilnice v Zajali pri Loznici. Obramba države je, v kolikor se tiče teh kovin, popolnoma zagotovljena.

Končno je izjavil minister Kujundžić, da je zaradi izvajanja enotne rudarske politike v vsej državi že izdelalo ministrstvo načrt rudarskega zakona, ki se sedaj nahaja pred ministrskim svetom.

Zaradi aktivne politike, ki jo izvaja ministrstvo za gozdove in rudnike, je tudi nastala potreba, da se proračun ministrstva poveča. Zvišanje proračuna pa je postalo potrebno tudi zaradi nacionalizacije velikih gozdnih podjetij ter končno zaradi ustanavljanja velike nacionalne kovinske industrije.

Kako treba pomagati slovenskemu lesnemu gospodarstvu

Prvi govornik poslanec inž. Fran Zupančič se je v svojem daljšem govoru posebno bavil s težavami, s katerimi se bori že dolgo let slovensko lesno in gozdno gospodarstvo. Opisoval je vse težke udarce, ki so zaporedoma zadeli našo gozdno produkcijo počenši s strahovitim sunkom ruskega dumpinga, nakar je sledilo povišanje italijanskih carin, italijanski preferencial Avstriji in naposled še nesrečne sankcije.

Slovenija je med vsemi pokrajinami v državi največje trpela zaradi sankcij, ki jih je morala izvajati dočim so drugi kraji v državi dobavljali skozi Solun in po Donavi blago brez posebnih ovir. Obljubljenih reparacij za nepopolno, po sankcijah povzročeno škodo, Slovenija še do danes ni prejela, dasi je bilo to od odločujočih činiteljev izrečno obljubljeno. Rane, zadane po gori navedenih občutnih udarcih, se niso še najmanj zacelile, pa že zopet se hoče s predlogom o zvišanju železniških blagovnih tarif postaviti našemu lesnemu gospodarstvu nova neprimostljiva zapreka. To nameravajo zvišanje bi povzročilo naravnost usodne posledice. Saj so poleg medkrajevnih tarif v nameri težko prizadeti tudi luške tarife, pri čemer bo še posebno prizadet izvoz. Poslanec Zupančič opozarja g. ministra na to dejstvo in ga prosi, da v nujnem gospodarskem

interesu podpre enodušno akcijo vseh strokovnih organizacij proti povečanju železniških tarif in da z vsem svojim vplivom prepreči to nepremišljeno nakano.

Režijski stroški v lesnem poslovanju so z ozirom na razne ogromne datatve že danes neprenosljivi. Ugotavlja, da je vsako zboljšanje gospodarskih razmer brez avtonomne uprave in avtonomnih finančnih nemogoče. Opozarja na veliko važnost standardiziranja dimenzij in tipiziranja blaga, kar naj izvoli izdejskovati in vzpostaviti poklicano ministrstvo samo s svojo avtoriteto.

Ostro je kritiziral delovanje Narodne banke, ki obračunava samostalno devize po svojem uradnem tečaju namesto po pravem mednarodnem, in to na ogromno škodo izvoznikov in izključno le v svojo lastno korist. V drugih državah se delijo izvoznikom posebne premije za izvršen izvoz. Pri nas pa se s krivičnim odtegotovanjem Narodne banke nalagajo izvoznikom nova neupravičena bremena. Poudaril je, da je tako delovanje Narodne banke brez pravne podlage in je tudi proti dobrim običajem. Na ta način oškoduje Narodna banka naše gospodarstvo letno za par sto milijonov dinarjev. Posebno slaba politika Narodne banke je glede določevanja tečaja nemške marke, ker to nasprotuje eminentno interesom našega izvoza v to deželo.

Potrdila za izvoz naj se izdajajo v sporazumu s tozadevnimi legitimnimi organizacijami posameznih strok. Posebno naj velja to za cenik in za ustanovitvev ustrezajoče težine lesa. Potrdila za les naj se sestavljajo v kubičnih metrih in ne po teži. Cena pa mora odgovarjati dejanski, resnični dnevni ceni. Na ta način bodo odpadle pogostne krivične devizne kazni, za kar navaja primere. Nemčija dovoljuje uvoz s plačilnim terminom 5 mesecev. Na izplačila po italijanskem kliringu je treba čakati že nad 3 mesece. Vsemu temu je potrebna nujno pomoč iz intervencije resornega ministra na odločujočih mestih. Narodna banka mora zopet eskomptirati klir. »uputnice« z ozirom na dolgotrajno plačilo v kliringu in še s posebnim ozirom na pomanjkanje potrebnih kreditov zbog še vedno trajajoče nelikvidnosti denarnih zavodov. Uredi in pojači naj se naš lesni ekspozit v Italijo s posebnimi kompenzacijskimi nabavami s strani naše države v tej deželi.

Govornik je nastopil odločno proti izkoriščanju gozdov v lastni državni režiji, ker ima to po njegovi izkušnji in sodbi velike nedostatke. Država ali samoupravno telo je v tem primeru obenem podjetnik, nadzornik in kolavdator, kar je nepravilno. Razen tega pa je to delovanje tudi predrago in so od tega odstopile že vse previde samoupravne edinice.

V ostalem je govornik razpravljal še o veliki važnosti pogozdovanja, o uporabi slabega premoga za pridobivanje električnega toka na kraju samem pri rudnikih itd.

Poslanec Zupančič, ki je član Osrednjega lesnega odseka pri Zvezi trg. združenj, je s tem povedal glavne zahteve slovenskih lesnih interesentov. Njegove predloge in zahteve je zato treba smatrati kot zahteve vseh slovenskih lesnih producentov in trgovcev in jih tudi temu primerno upoštevati. Upamo, da se bo to tudi zgodilo.

Zunanja trgovina

Stalni madžarsko-jugoslovanski gospodarski odbor se bo v kratkem sestel, najbrže še v januarju. Madžarska je izrazila željo, da bi se sedanja kompenzacijska pogodba povečala od 20 na 50 milijonov dinarjev. Madžarska bi povečala svoj izvoz industrijskih izdelkov, dočim Jugoslavija svoj izvoz lesa.

Avstrijsko kmetijsko ministrstvo je dovolilo, da se prevozi skozi Avstrijo 5000 jugoslovanskih ovc v Francijo.

Bolgarska je imela v začetku l. 1937 2902 osebnih in 742 tovornih avtomobilov, v l. 1937 (prvih 11 mesecih) je bilo uvoženih 349 osebnih in vrednosti 19,3 milijona levov, 9 avtobusov v vrednosti 2,6 in 124 tovornih v vrednosti 17,7 milijonov levov. En avtomobil pride na Bolgarskem na 1705 prebivalcev.

Ceškoslovaška zun. trgovina je dosegla v decembru rekordno ugodno stanje. Uvoz se je v primeri z lanskim decembrom povečal od 1016 na 1072, izvoz za 908 na 1200 milijonov Kč. Trgovska bilanca je bila torej aktivna kljub zvišanemu uvozu surovin za 128 milijonov Kč.

Romunsko finančno ministrstvo je prepovedalo izvoz lesa, ki se uporablja za izdelavo letal.

Turška bombažna žetev je dala 300.000 bal. Ker potrebuje Turčija za svoje potrebe samo 200.000 bal, ji preostaja za izvoz 200.000 bal.

Italijanska vlada je odpravila izvozno carino za izvoz oljčnega olja.

Pomerski promet v poljskem pristanišču Gdinja narašča neprestano. Tako je znašal v novembru 1937 797 tisoč ton, v decembru pa že 803 tisoč ton. V vsem letu 1937 je znašal 9.137.000 ton, kar je za 16 % več kakor v l. 1936.

Umetna svila se je v Ameriki zopet pocenila. Cena je bila znižana, ker so mogle dosedaj tvornice izkoristiti samo 65 % svoje kapacitete.

Argentinski finančni minister je odredil, da se bo pobiral pri uvozu posebni carinski dodatek v višini 10 % dosedanje carine. Če argentinski parlament tega poviška ne bi odobril, bodo carinarne plačani dodatke vrnile.

Brazilijski izvoz kave se je zaradi znižanja izvozne takse na kavo močno dvignil. V novembru je izvozila Brazilija le 0,93 milijona vreč kave, v decembru pa že 1,42 milijona.

Denarstvo

Izvozniki omogočili večji dobiček Narodne banke

Kakor smo poročali že v prejšnji številki, je dosegla Narodna banka v letu 1937. za 15,5 milijona din ali za 37,8% večji dobiček kot v letu 1936.

Znatno večji dobiček pa ni dosegla Narodna banka od posojil, kakor bi bilo naravno, temveč od dohodkov klirinškega prometa. Posojila so v letu 1937. celo padla, čeprav ne v znatni meri, vendar pa toliko, da so dohodki Narodne banke od posojil nazadovale. Zato pa so se povečali njeni dohodki od klirinškega prometa, in sicer od 15,7 na 28,7 milijona din ali za 82,8%. To je skoraj toliko, za kolikor se je povečal njen čisti dobiček. Nobenega dvoma ni, da bodo klirinški dohodki Narodne banke v novem letu še narasli, ker narašča tudi naša zunanja trgovina.

Zato je tembolj upravičena zahteva gospodarskih krogov, da se provizije Narodne banke znižajo in da Narodna banka s svojimi prevelikimi odstotki ne otežkuje trgovine. Zlasti pa je treba, da že začne enkrat plačevati Narodna banka devize izvoznikov po dejanskem, ne pa po nižjem tečaju. Mislimo, da že to zadostuje, če priskrbi izvoznik državi devize, da bi za vse delo in za ves riziko, ki ga ima pri tem, še plačeval poseben davek v obliki nižjih tečajev za odstopljene devize, je pa vendar malo preveč zahtevano. Ponavljamo zato znova, da mora Narodna banka že enkrat ustreči zahtevam izvoznikov in plačevati njim devize po dejanskem tečaju.

Obrestno mero naj zniža Narodna banka

Diskontna mera Narodne banke je bila zadnjikrat znižana 1. februarja 1935. Od takrat so minila že skoraj tri leta. Od takrat so se razmere zelo spremenile in že takrat previsoka obrestna mera je danes tembolj občutna ovira za dvig gospodarskega življenja.

Posli so se tako zelo reducirali, da sedanje obrestne mere ni skoraj mogoče zaslužiti. Zato tudi vidimo toliko prostega kapitala, ki pa se nikjer ne more plodovito naložiti. Veliki mrtvi kapitali, ki leže v državnih denarnih zavodih, naravnost zahtevajo znižanje obrestne mere.

Da je obrestna mera Narodne banke previsoka, se vidi tudi že iz tečajev vrednostnih papirjev, ki so se že tako dvignili, da se bodo kmalu obrestovali po obrestni meri Narodne banke.

Narodna banka naj zato zniža obrestno mero, da bodo mogoči krediti in se s tem poživila gradbena delavnost.

Pravilnik o zamenjavi 7% posojila iz leta 1921.

Finančni minister je izdal pravilnik za zamenjavo obveznic 7% investicijskega posojila iz l. 1921. Zamenjave se začne 1. februarja. Obresti se bodo v bodoče izplačevale na podlagi novih kuponov. Ker se prvi kupon št. 33 s teh obveznic plača 15. marca, je v interesu lastnikov obveznic, da jih še pred tem dnem zamenjajo z novimi. Ta dan namreč izgube stare obveznice svoje pravice do obresti in tudi do amortizacije. Drž. uradi in samoupravne ustanove bodo sprejemale v kavcijo in kot depozite le nove obveznice. Zamenjava starih obveznic je obvezna in se mora izvesti do dne 14. septembra 1942.

Frank se je popravil

Sestava nove vlade je pomirjujoče vplivala na finančni svet, zlasti pa navzočnost bivšega ministra Bonnetta v vladi, kar

daje jamstvo, da se bo nadaljevala prejšnja finančna in valutna politika vlade.

Zboljšanje se je zlasti pokazalo v deportnih postavkah, ki so znatno popustile.

Tečaj franka se je popravil od 149 na 148'6 za angleški funt. Tudi v drugih mestih se je tečaj franka popravil.

Delnice Narodne banke so narasle na beograjski borzi na 7735 dinarjev, njih nominalna vrednost pa znaša 3000 din. Pri dividendi 400 dinarjev se obrestujejo delnice po 13'33 %, po njih sedanem tečaju pa le po 5'17 %.

Kapital je začel zopet močnejše bežati iz Francije. Tako je prišlo

v London pretekli teden samo en dan za 880.000 funtov zlata. Zaradi tega se je zvišala cena za unčo za 1 peni na 139 šilingov 85 penijev. Naslednji dan pa je povpraševanje po zlatu močno padlo, v glavnem zaradi nove vlade v Parizu. Nato se je zopet znižala cena zlata na 139 šilingov 75 penijev.

Nemško notranje eno milijardno posojilo je bilo prepisano za najmanj 100 milijonov mark. Najbrže bo zaradi tega posojilo zvišano.

Nemško finančno ministrstvo je odpravilo zlato klavzulo pri tujih posojilih. Tudi se ne smejo več sklepati nobene pogodbe z zlatimi klavzulami. Upnik ima izjemoma pravico na plačilo v zlati vrednosti, če dokaže, da bi sicer pretrpel škodo.

Italija išče posojilo v Londonu, kakor to poročajo »Financial News«.

Pogajanja vodi prijatelj italijansko-ameriškega bankirja Glianinla. Kakor znano, se je poskus Glianinla ponesrečil, da bi dobil za italijanske državne bone na dobroimetja italijanskih državljanov v tujini ameriške devize. Baje se je neka skupina londonskih bančnikov izjavila, da je pripravljena dovoliti posojilo v višini 500 do 700 tisoč funtov.

Kanada je položila v London v podpisovanje svoje posojilo, ki naj služi v konsolidacijo 1. julija 1938 zapadlega posojila. Posojilo je 3 in pol odstotno, se bo amortiziralo v 20 do 25 letih in se razpiše po tečaju 98'5. Gre za posojilo v višini 10 milijonov funtov. Prvič po letu 1934. išče Kanada posojilo v Angliji in zato so sprejeli v Londonu razpis posojila z velikim zadoščenjem.

Wellsova Svetovna zgodovina

Malo pred božičem je izšel III. del H. G. Wellsove Svetovne zgodovine in s tem je pred nami vse veliko delo.

Ze pri oceni prvih dveh delov knjige smo poudarili razne prednosti Wellsove Svetovne zgodovine pred drugimi enakimi deli. Sedaj, ko je pred nami vse delo, in zlasti III. del, ki obravnava najnovejšo zgodovino, so prednosti dela še zlasti vidne.

Wellsova zgodovina nima nobene zveze s starimi zgodovinami, ki so predvsem obravnavale boje vladarjev in narodov ter intrige, ki so si jih vedno dovoljevali razni diplomati. Wellsova zgodovina nasprotno postavlja vse te dogodke v pravo luč in s prostodušnostjo modernega človeka gleda na vse te dogodke. Poudarek Wellsove zgodovine je v kulturnih in gospodarskih dogodkih, da pokaže razvoj človeštva, vpliv iznajdb in dognanj človeškega duha na zgodovino narodov. S čisto posebnega vidika bo zato presojal zgodovino narodov in držav, kdor je prečital Wellsovo Svetovno zgodovino in kdor je čital kakšno drugo po starem načinu napisano zgodovino.

Naj samo za nekaj primeri iz III. dela pokažemo nekaj teh prednosti Wellsove Svetovne zgodovine. Na primer na opis razvoja Združenih držav Sev. Amerike. V tej veliki državi ni niti sledu kakšnega separatizma in čeprav je prebivalstvo silno mešano po krvi, saj ga tvorijo izseljenci iz evropskih in drugih držav, je vendar njegovo mišljenje vedno bolj enotno in tip Amerikance vedno bolj značilen in viden. In vzrok? Na to vprašanje lepo odgovarja Wells, ko opozarja, da se je začel razvoj Združenih držav v času velikega napredka tehnike. Združene države so takoj začele vse pridobitve tehnike izkoriščati, železnice so zvezale vzhod z zapadom, sever z jugom, telegraf, telefon in sedaj radio so premagali vse daljave. Vsa tehnika je služila spajanju prebivalstva in železnice se niso ustavile ne pred velikimi gorskimi grebeni, ne pred prerijami. Evropa se je razvijala, ko teh tehničnih pridobitev ni bilo, in zato živi vsaka dolina še tisto svoje življenje ko takrat, ko je bilo potovanje naporno in ko so ljudje potovali le prisiljeno.

Isto se vidi tudi v Indiji. Gospodarstvu Vzhodne indijske kompanije so napravila konec hitra prometna sredstva, ker so sedaj mogli uradniki potoovati na počitnice nazaj v domovino, Anglija pa je mogla pošiljati vedno nove čete. Kontakt je bil z domovino zopet upostavljen, dočim ga prej ni bilo.

S posebnim zanimanjem bo vsak bralec čital tudi poglavja o Kitajski in Japonski. Posebno najnovejši napor Kitajske, da postane moderna država in da se dvigne blagostanje kitajskega naroda, je v Wellsovi Svetovni zgodovini opisan s priznanjem, ki ga ti naporji tudi zaslužijo. In kdor bere poročila o sedanji japonsko-kitajski vojni in o neverjetnem odporu, ki ga dajejo kitajski slabo opremljeni vojaki, bo razumel to iz Wellsovega pri-

znanja, da ni morda v nobeni evropski državi posvečeno toliko duševnega dela in dobre volje napredku naroda in blagostanju dežele kakor na Kitajskem.

A tudi neverjetno hitri dvig Japonske iz fevdalne države v državo z moderno civilizacijo je v Wellsovi Svetovni zgodovini dobro pojasnjen.

S posebnim užitkom pa bo bral bral Wellsove opise zadnje vojne in povojnih dogodkov. Brez vsakega predsodka analizira dogodke in pove na kratko, v čem je bilo bistvo in jedro dogodkov.

Pri tem pa Wells vedno presoja dogodke kot moderen človek, kot človek, ki spoštuje vse kulturne pridobitve in državljanske svobosčine ter zato tudi reducira razna gesla na njih pravo vsebino.

Wellsova Svetovna zgodovina daje jassen pogled na zgodovino človeštva ter brez vsakega obta-

ljanja pokaže na napake. Zato ima tudi veliko vzgojno vrednost in tudi to bodi poudarjeno s priznanjem.

Wellsova Svetovna zgodovina je poleg tega vzorno opremljena, bogato ilustrirana ter ji je dodan še register osebnih imen, zgodovinskih terminov in dogodkov, da more vsakdo hitro najti, kar išče. S tem je vrednost knjige zelo dvignjena.

Ker se more sedaj dobiti Wellsova Svetovna zgodovina še po nižji subskripcijski ceni, jo še posebej priporočamo vsem. Naj bo vsakdo prepričan, da jo bo z zanimanjem bral, a tudi še potem dostikrat vzel v roke in jo vedno z veseljem čital.

»Modri ptici« pa čestitamo, da je izdala in založila to knjigo ter dala Slovencem občno zgodovino, ki smo jo že toliko let tako zelo pogrešali.

Tržna poročila

Iz poročila Zavoda za pospeševanje zun. trgovine

Beograd, dne 19. januarja.

Žitni trg.

Na domačem trgu pšenice ni nobenih sprememb. Poslovanje je minimalno, cene so ostale nespremenjene. Izvozna pariteta v primeri z marčnim tečajem v Liverpoolu je bila 131'26, Rotterdamu 143 oz. na podlagi cene za efektivno blago 147 din.

Na tujih trgih se razvija položaj zelo neenako z znatnim gibanjem tečajev. Manjši izvozni presežek Argentine je ostal dosedaj brez posledice za učvrstitev tečajev, ker močno pritiska na trg avstralska pšenica.

Koruza: Na domačem trgu vlada mirna tendenca. Ker je povpraševanje iz tujine popustilo, so se kupci umaknili. Prodane so bile majhne količine za marec po 103 in za april po 104'5 din. Cene za promptno blago so naslednje: posušena 107, miksed 101, deloma posušena koruza 95, vse pariteta Indija. Izvozna pariteta proti marčnemu tečaju v Rotterdamu je bila 101 din, proti efektivnemu blagu pa 109 franko vagon Indija.

Tuji trgi kažejo zaradi slabotnega povpraševanja še nadalje slabotno tendenco. Če bi povpraševanje še nadalje nazadovalo, ni izključeno, da bodo nazadovale tudi cene. To je tem bolj verjetno, ker je prvo popuščanje cene v prejšnjem tednu vplivalo psihološko na kupce, da so takoj postali bolj vzdržljivi.

Sadje in povrtnina.

Kupčija s hruškami je na domačih trgih zelo slaba. Cena se giblje med 4 in 10 din po kakovosti in vrsti. Najvišjo ceno ima »tiranka«, ki se uvaža izključno iz Resna. Povprečno se se prodajajo hruške po 4 do 6 din.

Na angleških trgih se opaža v zadnjih dneh velik dovoz iz U.S.A. Cena za ameriške hruške pa je popustila in se prodajajo po 9 do 10 šilingov za zaboj. Na domačem trgu je povpraševanje oživelo ter

dosega domače blago višjo ceno ko ameriško, namreč 11 do 14 šilingov za zaboj.

Na nemških trgih se opaža dovoz iz tujine, a je domačega blaga še vedno zadosti. Hruške za vkuhanje se prodajajo po 12 do 35 RM za stot. Namizne hruške pa dosegajo tudi ceno od 40 do 70 RM za stot.

Orehi. Na domačih trgih so za laganje oreha v precejšnji meri izčrpane. V vzhodni Bosni je še okoli 15 vagonov srednjega in prvovrstnega blaga. V Srbiji pa okoli 5 vagonov. Prodajna cena na debelo je za srednje blago po 4'20 do 4'50, za boljše po 5 din za kg.

Na dunajskem trgu se še vedno pojavljajo samo romunski orehi.

Jabolka. Na domačem trgu je položaj nespremenjen. Izvoza v tujino ni, vendar je dovoz na trg nekoliko živahniji, ker je povpraševanje večje. Trgovsko izvozno blago se prodaja na debelo po 400 do 430 din za 100 kg. franko Beograd. Najboljše in izbrano blago po 500 do 550 din.

Na angleškem trgu se jabolka mnogo zahtevajo, tudi namizna. Po kvaliteti dosegajo ceno od 8 do 9 in pol šilinga. Dovozi kanadskih in ameriških jabolok so večji ko druga leta ter dosežejo tudi boljše ceno ko domača jabolka. Prodajajo se po 10 in 11 in pol šilinga za zaboj.

Na nemških trgih se prodajajo poleg domačih tudi italijanska, jugoslovanska, danska, nizozemska, švicarska in ameriška jabolka. Blago se plačuje različno po izvoru. Najboljše ceno ima nizozemsko blago, ki se plačuje po 30 do 40 RM za stot. Jugoslovanska jabolka se z ozirom na vrsto in kakovost prodajajo po 22 do 40 RM za stot.

Karfiola. Na dunajski trg so prišli trije vagoni italijanske karfirole, ki se je prodajala zelo počasi in po visoki ceni 1250 do 13 šilingov za zaboj 18 karfiol. Cena karfirole je tudi v Italiji zelo vi-

soka ter se plačuje po 130 do 140 lir za 100 karfiol.

Konoplja. Na domačem trgu je povpraševanje naraslo zaradi prejetih novih uvoznih dovoljenj za Nemčijo. Cene za konopljo srednje kakovosti so bile sredi januarja (v din za kg): kmetska I.a po 6'50 do 7, II.a 5'50 do 6, navita I.a po 8'50 do 9, II.a po 7'50 do 8, odpadki od kmetske po 3'25 do 3'50, odpadki od navite po 5'75 do 6'25, česana št. 5 po 11 do 11'25 din.

Živina in živalski proizvodi.

Goveja živina. — Na reški trg je bilo postavljeno 1.033 madžarskih goved, ki so se prodajala: izredni volji po 4'75 do 4'96. I.a po 4'35 do 4'65, II.a po 4'10 do 4'30, krave I.a po 3'55 do 3'70, II.a po 3'25 do 3'50, mlada živina po 4'05 do 4'35 lir za kg. V italijanske kolonije je bilo l. 1937 prodanih 878 glav živine, ki se je prodajala po 5 do 7'10 din za kg žive teže.

Na praškem svinjskem trgu dne 17. januarja je bilo iz Jugoslavije 750, iz Rumunije pa 400 težkih svinj. Prodalo se je: 28 jugoslovanskih svinj po 6'30 do 6'60 Kč, 51 po 6'70 do 6'95, 272 po 7 do 7'20, 105 po 7'25 do 7'40 in 86 po 7'45 do 7'50 Kč. Cena za prvovrstno živino je ostala nespremenjena, srednja živina pa se je pocenila za 15 do 20 stotink. Cena je padla zaradi velikega dovoza domačega blaga.

Na češkoslovaškem trgu je povpraševanje po masti nekoliko naraslo, vendar pa so ostale cene neizpremenjene. Za Nemčijo je bilo disponiranih 7 vagonov masti.

Perutnina. Na domačem trgu so cene nekoliko bolj čvrste. Za dobro blago se plača od 8'50 do 9 din. V Italiji se zahteva trenutno samo zaklana perutnina.

Jajca. Nemčija vzdržuje do 22. januarja še ceno po 94 RM ter se je po tej ceni prodal en vagon. Češkoslovaška plača za blago 54/55 ex 880 do 900 Kč. Ponudb od tujih izvoznikov ni.

Gospodarsko stanje Češkoslovaške leta 1919. in 1937.

Kako je napredovalo češkoslovaško gospodarstvo, o tem samo par števk:

	1. 1919.	1. 1937.
Število prebivalstva	13.613.000	15.200.000
proizvodnja ton		
premog	14.000.000	16.548.000
proizvodnja železa	947.000	1.800.000
predelava surovega železa	1.044.000	1.644.515 (v l. 1936.)
Število goveje živine	2.300.000	2.437.000
na ha zasejane ploskve stotov		
žetev rži	8,5	17
ječmena	11,9	19,5
Število električnega trana	1.027	1.157
proizvodnja električnega toka	581 milijonov kW ur	3 milijarde kW ur

Davčne karte za služkinje

Vsi službodajalci, ki imajo služkinje (stalne postrežnice) morajo do 31. januarja 1938 nabaviti davčne karte za služkinje.

Karte se dobe samo pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5/II nadstr. soba št. 9.

Davčna karta stane 52 din. Istočasno morajo plačati tudi prispevek za bednostni sklad po 25 din.

Davčna uprava opozarja, da mora takoj po 31. januarju po razpisu ministrstva financ štev. 88.681/III od 28. decembra 1937 uvesti strogo kontrolo.

Vsled smrtnega slučaja se proda dobro vpeljana, s potrebnimi stroji urejena

Klenarska in instalacijska delavnica

v Mariboru s celotnim inventarjem. Ponudbe Oglasn. zavodu, Sax. Maribor

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija je obiskala razstavo upodabljalnih umetnic Male antante. Med razstavljalniki je tudi mnogo Slovenk.

Kraljevič Tomislav je dopolnil te dni 10 let. Iz vse Jugoslavije je prejel ob tej priliki obilo čestitk. Tudi naše čestitke!

Tuji listi se vedno obširno poročajo o sprejemu in o obisku doktora Stojadinovića v Berlinu. Tako piše »Prager Tagblatt«, da se more v zgodovini narodnega socializma po svojem zunanem sijaju primerjati sprejem dr. Stojadinovića samo še s sprejemom Mussolinija. Stojadinović je bil sprejet s častni suverena. Treba samo spomniti na gala-sprejem, ki ga je pripravil državni kancelar, nadalje na vso veliko množico ministrov pri sprejemu na kolodvoru in na sprejem Göringa ter končno na obisk Kruppovih zavodov, ki so bili dosedaj razkazani samo Mussoliniju. Komentarji nemških listov ne prikrivajo namene Nemčije glede južnovzhodne Evrope. Jugoslavija se proslavlja kot prednja sila na južnem vzhodu, njeno prebivalstvo pa kot Prusi Podonavja. Obisk jugoslovanskega ministrskega predsednika se mora tolmačiti kot demonstracija, s katero izjavlja Nemčija, da hoče prevzeti vodstvo v južnem vzhodu Evrope.

Pravoslavna duhovščina je razvila veliko agitacijo med narodom in prireja vsak dan velike cerkvene shode, ki se zaključujejo s procesijami. Na teh shodih se kliče k edinstvu vseh pravoslavnih pod geslom: država, kralj in cerkev. Dostikrat pa dobivajo ti shodi tudi oster političen značaj. »Novi list« v Nišu, ki velja kot glasilo ministra Cvetkovića, ostro nastopa proti temu političnemu delu pravoslavne duhovščine ter zlasti zamerja, da se teh shodov udeležujejo tudi nekateri pravoslavni škofje. V zvezi s temi shodi se v politični javnosti pričakuje s posebnim zanimanjem zasedanje sv. sinoda, ki se začne dne 23. januarja.

Za senatne volitve je bilo skupno vložnih 10 kandidatnih list. Bivša HSS je vložila listo za savsko banovino in jo bo še vložila za primorsko. Vse druge liste pripadajo JRZ.

Nosilec kandidatne liste JRZ v savski banovini je finančni minister Letica.

Predsednik turške vlade Dželal Bajar bo v kratkem obiskal nekatero balkanske prestolnice, med drugimi tudi Beograd.

V Banatu je začel izhajati nov list političnega gibanja »Zbor«; nemški list »Der Angriff« namesto ustavljenega lista »Der Sturm«.

DOBER ZIMSKI PRORAČUN
Tovarna Lutz-pec, Ljubljana VII.

Koncem I. 1937 je šlo prebivalstvo Jugoslavije 15,4 milijona ljudi, za 3,415.000 več kakor v l. 1921. Najbolj se je povečalo število prebivalstva drinske banovine, ki se je povečalo za več kot pol milijona duš. Primeroma najmanj pa je naraslo prebivalstvo Slovenije, namreč samo od 1.06 na 1.19 milijona duš. Seveda pa je treba upoštevati, da je bilo mnogo Slovencev bilo prisiljenih poiskati si kruha v drugih banovinah.

Po najnovjših statističnih podatkih ima Zemun 32.000 prebivalcev.

Nove plavže za Ljubijo bo dobavil Krupp.

Gozdno podjetje »Slavonija«, ki je bilo ustanovljeno od Prve Hrv. štedionice, je prešlo v angleške roke. Prastedionica je ostala lastnik samo neke njene podružnice. Angleži nameravajo zelo povečati sečnjo ter si v ta namen pridobiti nove pravice.

V Šibeniku se natovarja parnik »Preradović« z 2500 m³ in »Ivo Matković« s 4500 m³ gradbenega lesa, ki ga je prodal Šipad v Anglijo in Južno Ameriko.

Bitolske ulice so zopet dobile električno razsvetljavo, ker je občina plačala del svojega dolga elektrarni.

V Besarabiji je bila baže prepovedana raba židovskega in ruskega jezika.

V ladjedelnicah v Tržiču je bila spuščena v morje nova italijanska podmornica, ki je dobila ime »Nani«.

Romunski kmetijski minister je izjavil, da bo odpravljen davek na zemljišče in nadomeščen z davkom na blago, ki se prodaja na podeželskih sejmihi. Seveda bodo tudi ta davek plačevali kmetje, da dejansko njih davčno breme ne bo prav nič zboljšano. Ali v politiki je bilo vedno tako, da je treba napraviti videz, kakor da bi se kaj naredilo.

II. internacionala, t. j. amsterdamska, je sklenila, da bo skušala vplivati na vse države, da se začno izvajati proti Japonski sankcije, zlasti na finančnem polju ter da bi se ustavila vsaka dobava orožja in vojnega materiala Japonski.

V Šangaju se vodi pripravljala dela za ustanovitev češko-slovaške trgovinske zbornice v Šangaju. Zbornica bi veljala za vso Kitajsko. Za zbornico dela s posebno vnošo češko-slovaški poslanik dr. Seba.

Japonski listi se pritožujejo, da vse države dobavljajo Kitajcem orožje. Tako je bilo od 18. ladij, ki so med 25. decembrom in 15. januarjem iz Hongkonga odpeljale orožje Kitajcem 7 angleških, 3 italijanske, 2 nemške, 2 ameriške, ena danska in nizozemska ter 2 norveški ladij. 1800 ton municije je prišlo iz Italije, 800 iz Vel. Britanije, 620 ton iz Nemčije, 450 iz USA, 400 iz Danske, 250 ton iz Holandske in 100 ton municije iz Norveške.

Italijanska vlada je darovala egiptskemu kralju Faruku kot poročno darilo star rimski kip cesarja Dioklecijana.

Množe se vesti o grozovitostih, ki jih uganjajo japonski vojniki. Kamor pridejo, plenijo in značilno je, da plenijo celo v že dalj časa zasedenih velikih mestih, že skoraj pred očmi svojih oficirjev. Uganjajo pa še mnogo hujše stvari, kakor poročajo angleški in ameriški listi zelo obširno.

V Saint Hyacinthu v Kanadi je nastal v jezuitskem samostanu, v katerem je bila šola, velik požar, ki je imel strahotne posledice. Požar je nastal v noči in so se otroci zbudili, ko je bilo že vse poslopje v plamenu. Nekateri so skočili kar iz 4. nadstropja. Okoli 30 otrok je zgorelo, mnogo je nevarno opečenih, mnogi so se pa tudi prehladili, ker so v silnem mrazu pobegnili iz hiše le na pol oblečeni. Ognej je nastal zaradi neke eksplozije.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

13 — Thessaloniki: seme kornoplj, 14 — Kodanj: svinjske ščetine, surove in napol predelane, 15 — Altrincham: beli jesen, 16 — Šangaj: bolhač v cvetju (ponudba z vzorcem ter cenami cif Šangaj).

17 — Detroit (Mich. Združ. drž. Sev. Amerike): igračke (glasbene), novosti, električne posebnosti, 18 — Pariz: živila išče zastopniška tvrdka,

19 — S. A. D.: salovec in steatit, v prvi vrsti homogeni steatit za izdelavo gorilcev, izolatorjev, porcelana in steatita in podobno. Zanima se za steatit neka tvrdka iz Združenih držav Sev. Amerike. Salovec ne sme imeti preveč železa, 20 — Thessaloniki: živa živina za Palestino,

21 — Carigrad: emajlirana posoda, radiatorji, bela in pocinkana pločevina, žično pletivo, T in U železo, železna žica, leseni vijaki, kadi, prmoži, igralne karte, les za zidne opaže, modra galica, brizgalke za drevesa, separatorji za mleko, bombažno predivo vseh vrst — vse to išče zastopniška tvrdka, 22 — Pariz: pšenični otrobi,

23 — Sofia: lesene posode iz finnega lesa ter borov in jelov les za izdelavo lesenih posod, 24 — Berlin: proso,

25 — Reka: les in živina za zastopniško firmo,

26 — Remscheid: juta za zavijanje, plošče iz trdega kartona za izdelavo kovčgov, kavstična soda, zemeljske barve (oker, rdeča zemlja), težke kemikalije,

27 — Aleksandrija: volnena in bombažna blaga išče zastopniška tvrdka,

28 — New York City: slivovico v steklenicah (večje količine),

gobe in vse proizvode, ki se morejo plasirati v Združenih državah Sev. Amerike, išče zastopniška firma,

29 — Berlin: svinjska koža za jermene, za izvoz v Argentino, 30 — Sydney: leseni zobotrebi, zaostreni na obeh koncih,

31 — Amsterdam: sukanec za kvačkanje,

32 — London: koruza (10.000 ton), mesne konzerve, gnjat, perutnina, jajca, tobak na podlagi kompenzacij za pomaranče, grozdje, paradižnike, banane, plutovino in pirit,

33 — Hamburg: med,

34 — Varšava: leseni ročni izdelki, drobnarije in novosti za darila.

Ponudbe tujega blaga:

1 — Akron (Ohio, U. S. A.): tvrdka išče zastopnika za prodajo radijskih aparatov, ribje kože in kamenin za sanitetne svrhe v Jugoslaviji,

2 — Milan: neka tvrdka želi plasirati pri nas svoje moderne svečnike in lestence ter išče zvezo s trgovci, ki prodajajo te predmete.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratniški dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Trgovinski register

Izbrisale so se naslednje firme:

Franc Grošelj, sejmarstvo z manufakturnim blagom in čevlji v Ljubnem pri Radovljici.

Ing. Pipan Boris in Živice Ivan ml. gradbeno podjetje in tehnična pisarna v Mariboru.

Okorn Marija, trgovina z mešanim blagom Tržišče pri Mokronogu — vsi zaradi opusta obratovanja.



Frančiškanska ulica 3

Oddaja prostorov za pošto

Na podlagi določb čl. 86. zak. o drž. računovodstvu poziva poštna direkcija v Ljubljani vse interese, ki imajo primerne, zračne, svetle in suhe prostore in jih želijo oddati za III. teleg. telef. sekcijo v Ljubljani v najem, da se

barva, plesla in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, moga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Lesne cene na ljubljanski borzi

dne 20. januarja

Smreka, jelka:	din	din
Hlodi I. II., monte . . .	145—	175—
Brzjavni drogovi . . .	155—	175—
Bordonali merkantični . . .	180—	200—
Filerji do 5/6" . . .	180—	200—
Trami ostalih dimenzij . . .	165—	195—
Skorete, konične, od 16 cm naprej . . .	345—	385—
Skorete, paralelne, od 16 cm naprej . . .	390—	440—
Skorete, podmerne, od 10 do 15 cm . . .	290—	320—
Deske-plohi, kon., od 16 cm naprej . . .	300—	330—
Deske-plohi, par., od 16 cm naprej . . .	340—	380—
Brusni les za celulozo . . .	130—	140—
Kratice, za 100 kg . . .	50—	80—

Bukev:	din	din
Deske-plohi, naravni, neobrobjeni, monte . . .	250—	300—
Deske-plohi, naravni, ostrirobi, I. in II. . .	390—	450—
Deske-plohi, parjeni, neobrobjeni, monte . . .	290—	340—
Deske-plohi, parjeni, ostrirobi, I. in II. . .	610—	760—

Hrast:	din	din
Hlodi I. II., premera od 30 cm naprej . . .	300—	350—
Bordonali . . .	820—	920—
Deske-plohi, boules . . .	900—	1000—
Deske-plohi, neobrobjeni, I. in II. . .	750—	850—
Deske-plohi, ostrirobi (podnice) . . .	850—	950—

Frizi I. širine 5, 6 in 7 cm . . .	800—	850—
Frizi I. širine od 8 cm do 12 cm naprej . . .	850—	900—

Oreh:	din	din
Plohi, neparjeni, neobrobjeni I. II. . .	810—	910—
Plohi, parjeni, neobrobjeni I. II. . .	920—	1010—

Brest:	din	din
Plohi neobrobjeni I. II. . .	450—	540—

Javor:	din	din
Plohi neobrobjeni I. II. . .	510—	610—

Jesen:	din	din
Plohi neobrobjeni I. II. . .	690—	790—

Lipa:	din	din
Plohi neobrobjeni I. II. . .	500—	600—

Parket:	din	din
hrastovi, za m ² . . .	60—	68—
bukovi, za m ² . . .	40—	45—

Železo, pragi 260 m 14x24	din	din
hrastovi, za 1 komad . . .	40—	44—
bukovi, za 1 komad . . .	25—	27—

Drva:	din	din
bukova, za 100 kg . . .	15—	16—
hrastova, za 100 kg . . .	13—	14—

Oglje:	din	din
bukovo, za 100 kg . . .	45—	55—
canellač, za 100 kg . . .	50—	60—

Išče se večja količina desk tomante, prizmirano blago, v dimenzijah: 5/8" in 7/8" debeline, 9' z medjo, 13' dolžine, od 4" naprej medija, 6" šir.

Večje količine madrijerov v predpisanih dimenzijah.

I/II hrastovi frizi, v debelini 25 milimetrov, v širinah 5, 6, 7, 8, 9 in 10 cm, v dolžinah od 25 do 95 cm in od 1 m dalje.

Parjena, ostrirobo paralelno rezana bukovina I. in II. kvalitete.

Javorjeve neobrobjene deske I. in II. kakovosti, 18 mm debeline.

Neobrobjeni lipovi plohi I. in II. Hrastovi boules.

Breslovi boules in neobrobjeni plohi.

Deske smreka-jelka v III. in IV. kvaliteti 18/24 mm debeline, dolžina 4 m, širina od 16 cm naprej; dobava sukcesivna.

Več vagonov jelovih in smrekovih desk v III. in IV. kakovosti, 12 mm in 18 mm; dobava po dogovoru.

Skorete smreka-jelka, 12 mm; dobava promptna.

Neobrobjeni hrastovi plohi v I. in II. kakovosti.

Zahvala

Podpisana se iskreno zahvaljujem Trgovskemu dobrodelnemu društvu »Pomoč«, reg. pomožni blagajni v Ljubljani, za izplačano posmrtno po mojem umrlem sinu Antonu Šereku, trgovcu v Ljubljani. Obenem priporočam društvu »Pomoč« vsem trgovcem. S članstvom pri »Pomoči« si bodo zagotovili denarno pomoč svojim najbližjim ob svoji smrti.

Ljubljana, dne 20. jan. 1938.

ROZALIJA ŠEREK, mati.

Razvoj tečajev na borzah neenoten

Dviganje tečajev, ki se je začelo ob novem letu, so poznejši dogodki ustavili. Deloma je to povzročila negotovost glede bodoče ameriške gospodarske politike, deloma pa tudi francoska vladna kriza. Tečaji pa se niso razvijali na vseh borzah enakomerno. O gibanju tečajev daje jasno sliko naslednja tabela.

Koncem 1927	= 100%	31. 12.	8. 1.	15. 1.
London	69'1	69'4	68'0	
Pariz	51'3	52'0	52'5	
Berlin	46'7	47'8	47'7	
Milan	130'8	130'1	130'7	
Praga	58'8	85'0	85'5	
Dunaj	56'6	55'7	55'5	
Curih	62'7	64'2	64'3	
Amsterdam	60'9	63'0	62'7	
Bruselj	44'9	47'4	48'2	
Stockholm	26'9	27'2	27'5	
New York	71'0	77'9	80'1	

Mednarodni borzni indeks se je neznatno popravil od 65'4 na 65'7 odstotkov.

Vse vrste manufaktur-nega blaga v veliki izbiri in nizkih cenah priporoča

Janko Češnik

Lingarjeva ulica št. 1

Radio Ljubljana

Sobota, dne 22. januarja. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 17.00: Radijski orkester — 17.40: Kje in kdaj zapade mladostnik kriminalu (Vojko Jagodič) — 18.00: Slovenski šramel kvartet — 18.40: Pogovori s poslušalci — 19.00: Napovedi in poročila — 19.30: Nacura: Srbski rudarji v Španiji v srednjem veku — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Jože Vombegar: Naš ulnjak, če bi slike zaživele. Revija pestrih prizorov po slikah kranjskih čebelnih panjev. Sodeluje: Radijska igral-ska družina in kvintet Hmtadra — 22.00: Napoved in poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja, dne 23. januarja. 8.00: Odelek godbe »Sloga« — 9.00: Napovedi in poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak) — 10.00: Glasbeni drob. Na kitaro igra g. Filip Bernard — 11.00: Teta Mariška kram-lja in prepeva — 11.30: Koncert radijskega orkestra — 13.00: Napovedi — 13.20: Trboveljski jazz-kvartet — 16.00: Plošče — 17.00: Slinavka in perikjeva — 17.20: Poročila o tržnih cenah — 17.30: Slovenske narodne (Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, gđc. Polka Rupnikova, gg. Ladislav Rakovec in Ivan Berlot, Radijski orkester in plošče) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Sv. Sava, prvi duhovnik, prosvetitelj in državnik — 20.00: Slavnostni večer v spomin 60letnice Otona Župančiča — 21.30: Koncert radijskega orkestra — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Ponedeljek, dne 24. januarja. 12.00: Angleški skladatelji (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 18.00: Zdravniška ura: zle tvorbe (dr. Anton Breclj) — 18.20: Plošče — 18.40: Literarna ura: Od pravljice do življenjenisa (prof. Fr. Vodnik) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: O Ivanu Gunduliću (dr. Lj. Vojnovič) — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Koncert radijskega orkestra — 21.00: Plošče — 21.10: Ljubljanski godalni kvartet — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Prenos iz kavarne »Nebotičnik«.

Štev. 257/38.

Nabava.

Drž. rudnik Velenje razpisuje na dan 16. 2. 1938 neposredno pismo pogodbo za dobavo 2500 kilogramov čistega bencina 0715 do 0720, plačanje takoj po prejemu bencina. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 19. januarja 1938.